

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli yedinci İnikat

10. IV. 1957 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	132	
2. — Havale edilen kâğıtlar	133	
3. — Yoklama	134	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umuyeye mâruzatı	134	
1. — Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/500)	134:135	
5. — Sualler ve cevaplar	135	
A — Şifahi sual	135	
1. — Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın, Pazar günleri mesai yapan Devlet İşletmelerinde İş Kanunu ile Ücretli Hafta Tatili hakkındaki Kanun hükümlerinin nasıl uygulanmakta olduğuna dair Çalışma ve İşletmeler Vekillerinden şifahi suali (6/337)	135	
6. — Müzakere edilen maddeler	135	
1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1947 malî yılı muamelâtına ait bilânçosuyla Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 bilânçosunun gönderildiğine dair Beşvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı hesabı katisine ait muttabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğü 1947 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatasını (3/122, 261, 263, 1/57)	135:136, 138, 141, 146:149	
2. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânçosu ile Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı hesabı katisine ait muttabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğü 1948 malî yılı Hesebı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatasını (3/123, 259, 262, 1/58)	136, 138, 141, 150:153	
3. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği kanunu lâyihası ve Ziraat ve Adliye Encümenleri mazbataları (1/36)	136	
4. — Kastamonu Mebusu Nâzım Batur ve 43 arkadaşının, Orman Kanununun muvakkat 1 nci maddesinin ilgası hakkında kanun teklifi ve Ziraat ve Adliye encümenleri mazbataları (2/444)	136:139	
5. — Sanayi sicili hakkında kanun lâyihası ve İktisat ve Adliye encümenleri mazbataları (1/504)	139:141	

B — *Tahriri sual ve cevabi*

141

1. — Konya Mebusu Hidayet Aydıner'in, memleketimizin et, ormancılık ve hayvancılık mevzuuna dair sualine İktisat

ve Ticaret, Ziraat Vekilleriyle Millî Müdafaa Vekâleti Vekilinin tahriri cevapları (7/267)

141:145

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın, Pazar günleri mesai yapan Devlet işletmelerinde İş Kanunu ile Ücretli hafta tatili hakkındaki Kanun hükümlerinin nasıl uygulanmakta olduğuna dair Çalışma ve İşletmeler Vekillerinden şifahi suali, sahibi hazır bulunmadığından gelecek İnikada bırakıldı.

Kocaeli Mebusu Turan Güneş'in, İstanbul Üniversitesi İktisat ve İctimaiyat Enstitüsünün tertibettiği konferanslara dair Çalışma Vekilinden şifahi suali, sahibi iki İnikada hazır bulunmadığından düştü.

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği kanun lâyhasının ikinci müzakeresine devam olundu.

Türkiye ile İspanya arasında imzalanan Kültür Anlaşmasının tasdikı hakkındaki Kanun kabul edildi.

Ödünç para verme işleri hakkındaki 2279 sayılı Kanunda tadilat yapılmasına ve bu kanunun bazı maddeleri ile 3399 ve 5841 sayılı

kanunların kaldırılmasına dair kanun lâyihası, yeniden tetkik edilmek üzere, Muvakkat Encümen Reisinin talebi üzerine geriverildi.

Bâzi silâh, mühimmat ve malzemenin Lübnan Hükümetine satılmasına mezuniyet verilmesi,

Atatürk Orman Çiftliği arazisinden 1 148,576 dekarının satılması,

Köy enstitüleri ile ilk öğretmen okullarının birleştirilmesine dair 6234 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesine iki fıkra ilâvesi haklarındaki kanun lâyhalarının birinci müzakereleri yapıldı.

10.IV.1957 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada son verildi.

Reisvekili	Kâtip
Kayseri Mebusu	Bolu Mebusu
<i>Fikri Apaydın</i>	<i>İhsan Gülez</i>

Kâtip
Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

Sualler

Şifahi sual

1. — Kastamonu Mebusu Ziya Termen'in, geçim sıkıntısının önlenmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi sual takriri, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/340)

Tahriri sual

1. — Niğde Mebusu Sadettin Ertur'un, Türkiye ile yabancı devletler arasında münakit mukavelenamelerden hangilerinin temditli olarak meriyette olduğuna dair tahriri sual takriri, Hariciye Vekâletine gönderilmiştir. (7/315)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâhiyalar

1. — Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme Anlaşmaları Akdi için Hükümete salâhiyet verilmesine dair 5436 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılması hakkında kanun lâyihası (1/660) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

2. — Nişan kanunu lâyihası (1/661) (Hariciye, Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenlerine)

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolan istimlâk ve müsadere garantisini Anlaşmasının tasdıkı hakkında kanun lâyihası (1/662) (Hariciye, Adliye ve Bütçe encümenlerine)

Teklifler

4. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Yedeksubay ve yedek askerî memurlar Kanununa ek 6137 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/456) (Maarif, Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

5. — İstanbul mebusları Tahsin Yazıcı ve Seyfi Gögen'in, Askerî Temyiz Mahkemesi Reis,

Müddeiumumi ve âzalarıyla askerî adli hâkimlere tahsisat verilmesi hakkındaki 6775 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/457) (Millî Müdafaa, Adliye ve Bütçe encümenlerine)

6. — Trabzon Mebusu Sami Orbek'in, Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla değiştirilen 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/458) (Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenlerine)

Takrir

7. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki 6741 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin tefsiri hakkında takriri (4/284) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbata

8. — Maarif Vekâleti kuruluş kadrolarıyla merkez kuruluş ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı Kanunla ek ve zeyilleri bulunan kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/542) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,04

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTİPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(Elâzığ mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Gündem hakkında söz istiyorum, efendim.

REİS — Ne hakkında efendim?

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Bir kanun teklifimin gündeme alınması hakkında.

REİS — Buyurun.

HATİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar; adliye memurları ile kâtiplerine fazla mesailerinden dolayı tazminat verilmesi hakkında bundan üç ay kadar evvel Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına bir kanun teklifinde bulunmuştum. Bu teklifim bugüne kadar henüz bir neticeye bağlanmamıştır. Halbuki Dahili Nizamnamenin 36 ncı maddesine göre encümenlere muhavvel lâyiha veya tekliflerin havale gününden itibaren nihayet 1,5 ay içerisinde Heyeti Umumiyeye gönderilmesi icabetmektedir. Aradan üç ay geçmesine rağmen teklifim henüz Heyeti Umumiyeye gelmemiştir.

Kanun teklifim muhterem Adliye Encüme-

nince ittifakla kabul ve tasvibedilmiş, aidiyeti dolayısıyla Bütçe Encümenine intikal ettirilmişdir. Bütçe Encümeni; işlerinin çokluğu dolayısıyla bu teklifimi belki müzakere etmek imkânını bulamamış olabilir.

Fakat sözü geçen 36 ncı madde, bir encümenen diğer bir encümene muhavvel bir meclenin on günde başarılmasını ve bu kabil olmazsa esbabı mucibesıyla bildirilmesini âmîr bulunmaktadır.

Bütçe Encümeni bugüne kadar böyle bir harekette de bulunmamıştır. Bu mâruzatımdan sonra bu kanun teklifimi gündemine alacağımı ümid ederim. Eğer gündeme almayacaklarsa Sayın Riyasetten istirham ediyorum, kanun teklifimin gündeme alınmasını emir buyursunlar.

Mâruzatım bu kadardır.

REİS — Efendim, arkadaşımız bu hususta bir takrir vermiş olsalardı reylerinize arz ederdim. Mamafih Bütçe Encümeninde işin tesrii için gerekli tavassutu yapacağımızdan mutmain olsunlar, tahmin ederim ki, Bütçe Encümeni kendilerine intikal eden işleri süratle intacederler.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYE MÂRUZATI

1. — Sayın mebuslardan bazılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/500)

REİS — Tezkereyi okuyoruz, efendim.

Umumi Heyete

Aşağıda adları yazılı Sayın mebusların hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Riyaset Divanının 8. IV. 1957 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

T. B. M. M Reisi

Refik Koraltan

Afyon Karahisar Mebusu Murad Âli Ülgen 1 ay mazeretine binaen 2. IV. 1957 tarihinden itibaren.

Ankara Mebusu Fuad Zincirkıran 1 ay mazeretine binaen 23. III. 1957 tarihinden itibaren.

Kastamonu Mebusu Salim Esen 20 gün mazeretine binaen 25. III. 1957 tarihinden itibaren.

Manisa Mebusu Muzaffer Kurbanoğlu 1,5 hasta olduğu için 1. IV. 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Birer birer okuyup reyinize arz edeceğim.

Afyon Karahisar Mebusu Murad Âli Ülgen 1 ay mazeretine binaen 2. IV. 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ankara Mebusu Fuad Zincirkıran 1 ay mazeretine binaen 23. III. 1957 tarihinden itibaren

REİS — Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kastamonu Mebusu Salim Esen 20 gün mazeretine binaen 25. III. 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Manisa Mebusu Muzaffer Kurbanoğlu 1,5 ay hasta olduğu için 1. IV. 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUAL

1. — *Malatya Mebusu Mehmet Zeki Tulunay'ın, Pazar günleri mesai yapan Devlet İşletmelerinde İş Kanunu ile Ücretli Hafta Tatili hakkındaki Kanun hükümlerinin nasıl uygulanmakat olduğuna dair Çalışma ve İşletmeler Ve-*

killerinden şifahi suali (6/337)

REİS — Sual sahibi, yok. Sual sahibi ikinci defa bulunmadıklarından sual düşmüştür, efendim.

6. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Tekel Genel Müdürlüğü 1947 malî yılı muamelâtına ait bilânçosuyla Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğü 1947 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/122, 261, 263, 1/57) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen, yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı Hesabı Katî Kanunu

MADDE 1. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı sarfiyatı, ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (32 029 698) lira (92) kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı geliri, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (197 279 582) lira (37) kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 1947 bütçe yılı içinde tahsisat haricinde sarf olunan (3 356) lira (26) kuruş mütemmim tahsisat olarak kabul edilmiştir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tahsisattan 1947 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (10 819 053) lira (89) kuruş imha edilmiştir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

(1) 147 sayılı matbua zaptın sonucudur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın heyeti umumiyesi açık reylerinize arz edilmiştir, efendim.

2. — *Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânçosu ile Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğü 1948 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/123, 259, 262, 1/58) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı Hesabı Katî Kanunu

MADDE 1. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı sarfiyatı, ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (34 944 713) lira (01) kuruştur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı geliri, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (196 830 506) lira (54) kuruştur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tahsisattan 1948 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (11 367 421) lira (94) kuruş imha edilmiştir.

(1) 148 sayılı matbua zaptın sonundadır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın heyeti umumiyesini açık reylerinizi arz ediyorum.

3. — *Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği kanunu lâyihası ve Ziraat ve Adliye Encümenleri mazbataları (1/36)*

REİS — Encümene verilen maddeler henüz iade edilmediği için bu lâyihamın müzakeresini tehir ediyoruz, efendim.

Birinci müzakeresi yapılacak maddelere geçiyoruz.

4. — *Kastamonu Mebusu Nâzım Batur ve 43. arkadaşının, Orman Kanununun muvakkat 1 nci maddesinin ilgası hakkında kanun teklifi ve Ziraat ve Adliye encümenleri mazbataları (2/444) (1)*

REİS — Mazbatada takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi istenmektedir. Takdimen müzakeresini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı? Buyurun Mehmet Mahmudoğlu.

MEHMET MAHMUDOĞLU (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, müzakere mevzuu olan bu kanun tasarısı 6831 sayılı Orman Kanunundaki mühim olan bir pürüzü ıslah etmek gayesine mâ-tuf olduğundan dolayı bu tasarıyı yüksek huzuruza getiren arkadaşlara, adalet camiasında

(1) 154 sayılı matbua zaptın sonundadır.

âeizane bir hizmeti sebk etmiş adliyecî sıfatıyla kendilerine alenen teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlar, 6831 sayılı ve 21.VIII. 1956 tarihinde kabul edilen yeni Orman Kanununun muvakkat birinci maddesi şöyle demektedir. «Ormanların tahdit ve kadastro sunun ikmaline kadar bu kanunun birinci maddesi tatbikatından çıkacak ihtilâflarda bir yerin orman sayılıp sayılmıyacağı Ziraat Vekâletince belirtilir.» demektedir.

Keza aynı kanunun birinci maddesinin (g) fıkrası da Devlet ormanlarına bitişik olmyan ve yüz ölçümü üç hektardan yukarı bulunmyan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklar orman sayılmaz, demektedir.

Şu hale nazaran 6861 sayılı Orman Kanunu vaz'ettiği hükümler çerçevesinde vatandaşlara orman mülkiyetini tanımaktadır.

Keyfiyet böyle iken vatandaş sahibi bulunduğu arazisindeki bu kanunun suç saymadığı ağaçları hâsıl olan ihtiyacına binaen kesiyor. Vaziyete muttali olan orman bakım memurları bir vazife gayretkeşliği zaviyesinden işi mütalâa ederek bir hususta bir zabıt varakası tanzim edip işi mahkemeye intikal ettiriyorlar.

Bu kere hâkim suçlunun iddia ve müdafaa larına taallük eden feryatlarına rağmen bu kanunun muvakkat birinci maddesinin âmir hükümleri karşısında suçlunun vâkı olan müdafaa larını tamik etmek serbestisini bulamıyor ve suç ile alâkalı olan yerin Devlet ormanı sayılıp sayılmıyacağı hususunu bir tezkere ile Ziraat Vekâletinden sormak mecburiyetinde kalıyor. Ziraat Vekâleti de bu yerin Devlet ormanı olup olmadığını Orman Umum Müdürlüğü, Orman Başmüdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü ve nihayet vatandaş aleyhinde zabıt tanzim eden memurdan soruyor.

Pek tabii olarak bu memur da, tutmuş olduğu zaptı nakzeder mahiyette değil, bilâkis teyideder şekilde malûmat veriyor. Ve Ziraat Vekâleti de keyfiyeti mahallî mahkemeye aksettiriyor. Bu kere hâkim bizzarure bu vatandaşın kanunun suç saymadığı bu fiilinden dolayı mahkûm ediyor.

Bu durum karşısında ortada iki vaziyet hâsıl oluyor :

Birisi kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı bir vatandaşın mahkûm ediyoruz ki bu suret-

le Türk Ceza Kanununun ana prensiplerini külliyyen rencide ediyoruz.

İkincisi de dâvacı ve şahidin bir makamda toplanması suretiyle hâkim, Ziraat Vekâletinin ve Orman Umum Müdürlüğünün elinde âdeta bir ceza verme vasıtası haline geliyor ki biri prensipte diğeri tatbikatta olmak üzere adalet tam mânada haleldar ediliyor.

Bundan gayrı mühim olan bir mahzuru da şimdiye kadar yani bu kanunun yürürlüğe girdiği 8 . IX . 1956 tarihinden bu yana mahkemelere intikal eden 6 000 den fazla dâva ile alâkalı olan yerin orman sayılıp sayılmadığı Ziraat Vekâletinden sorulmuş ve henüz bunlardan hiçbirisine müspet veya menfi bir cevap verilmemiştir. Bu yüzden dâvalar yüzüstü kalmakta ve bunun tabii neticesi olarak da adaletten beklenen sürat temin edilememektedir.

Netice olarak bu kanun tasarısı kabul edildiği takdirde tebarüz ettirdiğimiz mahzurların tamamen bertaraf edildiğini görmüş olacağız. Bu itibarla bu kanunun kabulünün adaletle hizmet olacağına şüphe yoktur.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, 1950 den beri Demokrat Parti iktidarının ele aldığı çeşitli mevzular arasında bilhassa ana mevzular denebilecek birkaç esaslı mevzu vardır. Hiç şüphe yok ki, bunlardan birisi orman mevzuudur. Bilhassa köylü vatandaşlar senelerce eski Orman Kanununun ve eski geleneğin üzerlerinde husule getirdiği menfi tesirin tazyığı altında kaldılar. Bunun için Orman Kanunu çok uzun zamanlar şu encümende, bu encümende incelendi; didiklendi. Bugün, yarın, öbürgün derken, hattâ birinci devreyi atlattı, bir türlü Orman Kanununu çıkartamadık. Bütün ümidimiz yeni çıkacak Orman Kanununun halkla Hükümet ve milletle Devlet arasındaki uğurumu, hiç olmazsa bir dereceye kadar, dolduracağını ve bilhassa köylü vatandaşların maruz kaldığı ıstırabın bir dereceye kadar hafifliyeceğini ümid ediyorduk.

Vâzın kanun olarak ve bilhassa her ayak bastığımız köyde her gittiğimiz seçim mntakasında vatandaşın ıstırabıyla karşı karşıya bulunan mebuslar olarak, Orman Kanununun müzakere leri sırasında büyük hassasiyet gösterdik. Ümid-

ediyorduk ki, % 100 değilse bile, hiç olmazsa % 70 - 80 nispetinde bu ıstıraplar hafiflesin. Seçim mıntakasının geniş bir orman sahasında bulunduğu bir mebus olarak başıma geleceği daha evvelden tahmin etmiş, birçok noktalar üzerinde ısrarla durmuştum. Kabul edilmedi arkadaşlar...

Çok arzu ederdim ki, hâdiseler beni yalancı ve aksini iddia edenleri haklı çıkarsın. Fakat, hâdiseler böyle olmadı arkadaşlar. Kanunun tatbikatına başlar başlamaz, her tarafta birden feryatlar yükseldi.

Arkadaşlar, ben Orman Kanunu müzakere edilirken yaptığım konuşmalarda demagojik bir zihniyetle sade halkın, köylünün menfaat ve arzularını korumak isteyen bir milletvekili gibi değil - zabıtlar gözden geçirilecek olursa görülür - ormansız bir toprağın vatanlıktan çıktığını iddia edecek kadar ileri gitmiş bir arkadaşınızım. Ormanın menfaatini korumayı her şeyin üstünde ve her menfaatin üstünde tutma gayretinde olan bir arkadaşınızım. Tatbikat ne olursa olsun, bunun aksülâmeleri ne olursa olsun, bugün dahi bu hissiyat ve kanaatimden dönmüş ve feragat etmiş değilim.

Orman bu memleketin bekası, bu toprağın selâmeti için elzem bir unsurdur ve muhakkak korunmalıdır. Ne olursa olsun korunmalıdır, muhakkak korunmalıdır fikrinde ısrar eden bir arkadaşınızım. Fakat arkadaşlar, vatandaşın 50 seneden beri 100 seneden beri sürdüğü bir toprak vardır. Yeni kanun çıktı, işte bu kanun da bunu âmirdir, diye 100 seneden, 200 seneden beri sürdüğü toprağın intifaandan köylüyü men eden, ona dünden daha fazla ıstırap çektiren ve dünün daha hafif ıstırabını aratan bir seviye ve derekeye kanunu düşürmeye de hakkımız yoktur.

Ziraat Vekilimiz, yurdun birçok yerine olduğu gibi, geçen ay Antalya'ya da geldiler. Beraber gezdik, şikâyetleri beraber dinledik. Biz o şikâyetleri köylüden aldığımız gibi Vekâlete intikal ettiriyorduk. Fakat Vekâlet haklı olsun haksız olsun, usulen Orman İdaresine soruyor ve oradan aldığı cevaba göre hüküm veriyordu. Tabiatıyla netice malûm. Gelen şikâyetler, orman idaresinin verdiği cevaba göre mütalâa edilerek ya reddedilecek ya başka bir şey yapılacak. Bu sefer gördük arkadaşlar, dekarlar değil, hektarlar genişliğindeki arazi, çok yerinde

bir çalı dahi bulunmıyan, bazı yerleri gayet seyrek fundahlıklardan ibaret olan ve asla orman olmak kabiliyetinde olmıyan yerler dahi ormandır diye köylünün intifaandan esirgenmiştir. İşte dedik, şikâyetimiz bunlardır. Vekil şaşırıldı, derhal orada emir verdi, «bu topraklar, bugünkü Orman Kanununun orman mefhumu olarak kabul ettiği topraklar değildir, bu toprakları köylüler eksin, biçsin.» dedi. Güzel, köylü de memnun oldu, biz de memnun olduk. Hakkı ihkak ettiği için Vekil Bey de memnun oldu. Fakat bu demek değildir ki, bugünkü Orman Kanununun 1 nci maddesi, bilhassa ormanı tarif eden kısmı efradını camî ağıyarını mâni bir mükemmeliyettir. Bunu Vekil Bey telâkki ediyor, ormancı da diyor ki kanun bu mânada değildir. Burası sürülebilir. Yarın başka bir Vekil gelir, başka türlü telâkki edebilir. İler telâkkiye göre dahi bugünkü Orman Kanununun 1 nci maddesi hakikaten ne ormanın, ne de halkın ve köylünün karşılıklı menfaatleri muvacehesinde adaleti temine kâfi ve yeter bir maddede değildir. Arkadaşlar, ne yapıp yapıp bir an evvel bu ıstırapı ortadan kaldırmak lâzımdır. Biz dünkü mahkemelerden şikâyet ederken, birçoğuna vâkıfım arkadaşlar - yeniden orman açmış değil, orman yakmış değil, yeniden yer işgal etmiş değil - bilâsebep yahut idarenin kendi noktai nazarına göre mazur oldukları sebeplerden dolayı birçok vatandaşlar mahkemelere verilmişlerdir. Evvelâ bunlar önlenmelidir, arkadaşlar. Orman bizim, ama bu halk da bizim, bu vatandaşlar da bizimdir. Bilhassa dağlık mıntakada, orman mıntakasında yaşayıp da bir lokma ekmeğini tedarik için güçlük çeken geniş ve muztarip vatandaş kütlelerinin mâişetini, halini ve istikbalini düşünmekle de mükellefiz. Ormanı koruduğumuz kadar bu insanları da korumakla mükellefiz, arkadaşlar. Binaenaleyh bu kanun konuşulurken üzerinde daha hassasiyetle ve dikkatle durmamız hem ormanın hem de orman içinde yaşayıp da ormanla alâkalı olup da ıstırap çeken köylü vatandaşların haklarını koruyacak iyi bir neticeye varmaya mecburuz, arkadaşlar. Çünkü söz verdik bu bizim başlıca vazifelerimizden biridir.

REİS — Rey toplama muamelesi bitmiştir. Usul hakkında Zeki Erataman, buyurun.

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlarım; orman dâvasında Büyük

Türk Milletine faydalı bir hizmet edebilmek için senelerce çalıştık ve bir kanun çıkardık. Şimdi, bu kanunun muvakkat maddesinin tadili için arkadaşlarımız tarafından hazırlanmış bir kanun tasarısı huzuruza gelmiş bulunmaktadır.

Bu kanunun tatbikatı ile ilgili ne Ziraat Vekili arkadaşımız ve ne de Umum Müdür burada hazır bulunmamaktadır. Kendilerinin geldiğinde görüşülmek üzere bu kanun teklifinin tehirini talebediyorum.

REİS — Nizamnamenin 87 nci maddesi mucibince ve bir defaya mahsus olmak üzere itiraz vukuunda müzakere tehir edilir. Filhakika Ziraat Vekili arkadaşımız seyahatte oldukları için - önümüzdeki İnikadda gelmesi de mümkün olmamakla beraber - vâkı itiraz üzerine ve bir defaya mahsus olmak kaydıyla kanun teklifinin müzakeresini tehir ediyoruz.

5. — *Sanayi sicili hakkında kanun lâyihası ve İktisat ve Adliye encümenleri mazbataları (1/504) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Sanayi Sicili Kanunu

MADDE 1. — Bir maddenin vasıf, şekil, hasa veya terkiibini makina, cihaz, tezgâh, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin yardımı ile veya sadece el emeği ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle devamlı ve seri halinde imal veya istihsal eden yerlerle madenlerin çıkarılıp işlendiği yerler (Sanayi İşletmesi) ve buralarda yapılan işler (Sanayi işleri) sayılır.

Devamlı ve seri halinde tamirat yapan müesseselerle elektrik veya sair enerji istihsal eden santraller, gemi inşaatı gibi büyük inşaat yerleri de bu madde şumulüne girer.

El ve ev sanatları ile küçük tamirhaneler bu kanuna tâbi değildir. Ancak bunlardan teşkilât, imal ve istihsal ettiği madde nevi ve miktarı bakımından bu kanuna tâbi olacakları İktisat ve Ticaret Vekâleti tâyin ve ilân edebilir.

(1) 152 sayılı matbuu zaptın sonundadır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yoktur. Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Sanayi İşletmelerinin İktisat ve Ticaret Vekâletinde tutulacak sanayi siciline kaydettirilmesi ve mukabilinde alınacak sanayi sicil vesikasının icabında salâhiyetli memurlara ibraz olunması mecburidir.

Yeni açılan sanayi işletmeleri, İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından tanzim kılınacak beyannameleri faaliyete başladıkları tarihten itibaren 3 ncü madde sarahati dairesinde doldurup iki ay içinde İktisat ve Ticaret Vekâletine veya mahallin en büyük mülkiye âmirine yahut, taahhütlü olarak postaya vermekle mükelleftir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?... Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu sicile, sanayi işletmelerinin kuruluş ve faaliyeti hakkında malûmat, sermaye (Yerli ve yabancı sermaye ile sabit ve mütedavil kıymetler), makina ve tesislerin cinsi, nev'i, miktarı, imal ve istihsal kudretleri gibi bunların bünyelerini ekonomik ve teknik durumlarını belirten ve her sanayi işletmesinin veya kolunun özelliklerine göre İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit edilip ilân edilecek ve ilgililerden bir beyanname ile istenecek olan bilgiler kaydedilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Sanayi siciline kaydedilen sanayi işletmeleri :

a) 2 nci maddeye istinaden verilecek beyannamelerde yazılı malûmatla bir değişiklik vukuunda;

b) İşletmenin daimî veya muvakkat olarak kapatılması veya tekrar faaliyete geçmesi hallerinde;

Keyfiyeti, 2 nci madde hükümleri dairesinde İktisat ve Ticaret Vekâletine bir ay zarfında bildirmeye mecburdurlar.

Tamir ve temizleme gibi sebeplerle üç aydan az bir müddetle çalışmanın tatil edilmesi, yapılan işler mevsimlik olduğu takdirde muayyen zamanlarda faaliyete geçilmesi veya faaliyetinin tatili halleri bu madde hükümünden hariçtir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Sanayi işletmeleri bir senelik faaliyetlerini, İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanacak nümunesine göre dolduracağı senelik işletme cetvellerinde göstermeye ve bu cetvelleri takvim senesi sonundan itibaren en geç dört ay içinde 2 nci maddede yazılı olduğu veçhile İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Yaptıkları işlerin mevsimlik olması ve bu sebeple hesaplarını takvim yılı sonunda kapatamadıklarından kendilerine Maliye Vekâletince hususi bir ticari yıl tâyin edilen sanayi işletmeleri, aldıkları müsaade yazısı tarih ve numarasını birinci fıkrada tâyin edilen müddet içinde vekâlete bildirmek şartı ile, senelik işletme cetvellerini, Maliye Vekâletince kendileri için tâyin edilen hesap devresi sonundan itibaren en geç dört ay içinde ve 2 nci maddede gösterilen usule tevfikân İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Müebir sebepleri bildirmek ve bu sebepler İktisat ve Ticaret Vekâletince kabul edilmek şartı ile dört ay içinde senelik işletme cetvellerini veremiyeciklere mezkûr vekâletçe munzam bir müddet verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reyinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Kuruluş maksatları ve istih-sallerinin mahiyeti bakımından diğer müesseselerden ayrı şekilde tescil edilmesi ve malûmat alınması zaruri görülen snai işletmeler, Heyeti Vekile kararı ile tâyin ve tesbit olunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Sanayi sicili aleni değildir. Ancak bu kanuna göre alınmış olan malûmatan İktisat ve Ticaret Vekâletince veya bu Vekâletin müsaadesi ile istifade edilebilir.

Bunun dışında memurlar vazifeleri icabı

vâkıf oldukları malûmatı hiçbir suretle ifşa edemezler.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanunla ifası mecburi olan muameleler sanayi işletmesi sahibi hakiki şahıs ise bunlar veya var ise işletme müdürleri, hükmi şahıs olduğu takdirde işletme müdürleri tarafından yapılır.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanun hükümlerine tevfikân sanayi işletmelerini müddetinde sanayi siciline tescil ettirmeyenler veya 2 nci maddede tevfikân verilen beyannamelerde vukubulan değişiklikleri, kapanma ve faaliyete geçme hallerini müddetinde ilgili mercilere bildirmeyenler veya senelik işletme cetvellerini zamanında İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hafif hapis veya 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ve tekerrürü halinde de her ikisi birlikte hükmolunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — İktisat ve Ticaret Vekâletince verilen sanayi sicil vesikasını salâhiyetli memurlara ibraz etmeyenler hakkında 100 liradan 1 000 lira kadar hafif para cezası hükmolunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Bu kanuna göre istenen malûmatı hakikata aykırı olarak bildirenler hakkında üç aydan altı aya kadar hapis veya 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Bu kanuna göre sanayi işletmeleri tarafından verilen malûmatı müsaadesiz başkalarına bildiren memurlar hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve bu kadar müddet muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Bu kanunun 9, 10 ve 11 nei maddelerine göre takibat icrası, İktisat ve Ticaret Vekâletinin yazılı müracaatına bağlıdır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — 9, 10 ve 11 nei maddelerde yazılı suçlarda salâhiyet işletmenin bağlı bulunduğu mahal mahkemesine aittir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Bu kanuna göre açılmış âme dâvaları hakkında kesinleşmiş olan ilâmların bir örneği dâvayı rüyet eden mahkemeye İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmek üzere mahallî Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdi olunur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte mevcudolan sanayi işletmeleri faaliyette olsun veya olmasınlar İktisat ve Ticaret Vekâletince tâyin ve ilân olunacak müddet içinde mahallî mülkiye âmirliğinden veya İktisat ve Ticaret Vekâletinden temin edip dolduracakları sanayi sicil beyannamelerini 2 nei madde mucibince İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Bu hususta müebir sebep beyanı ile müddet istiyenlerin müracaatları tetkik ve icabında kendilerine İktisat ve Ticaret Vekâletince münasip görülen katî mehil verilebilir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Bu kanun neşri tarihinden iki ay sonra meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın birinci müzakeresi bitmiştir.

Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı Hesabı Katî kanun lâyihasına (280) rey verilmiş, (280) rey de kabuldür, lâyiha tasvip buyurulmuştur.

Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı Hesabı Katî kanun lâyihasına (275) kabul reyi verilmiştir. Lâyiha tasvip buyurulmuştur.

Ruznamede görüşülecek başka madde yoktur. 12 Nisan Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 15,40

B — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın, memleketimizin et, ormancılık ve hayvancılık mevzuuna dair sualine İktisat ve Ticaret, Ziraat Vekilleriyle Millî Müdafaa Vekilinin tahrirî cevapları (7/267)*

11 . XII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Memleketimizin et ve askerî işe ve ormancılık ve hayvancılık ve iktisadi siyaseti bakımından aşağıdaki suallerimin Millî Müdafaa, İktisat ve Ticaret, Ziraat Vekilleri tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygı ile arz ederim.

Konya
Hidayet Aydın

Yurdumuzda kuzu katliamının başlamasına az zaman kalmıştır. Pek körpe iken kesilip de, büyüüp etinden, yününden, dölünden memleketin tam şekilde istifade etmesi imkânı selbedilen kuzuların Bandırma havalisi ile bütün Trakya'da yakında kesilmesine başlanacaktır. Diğer taraftan yurdumuzun ormansızlıktan doğan kuraklık felâketinde birinci derecede müessir olan kıl keçi oğlakları böyle bir kesimden masun kaldıklarından kıl keçi nesli çoğalmakta, tahribatı da o nispette artmaktadır.

Realite maalesef bundan ibaret olduğuna göre :

1. Dişi kuzuların büyük anaç koyun olarak rolünü tamamlayıncaya kadar kësilmemesi için

kanuni ve fiilî tedbirler almak lâzım ve faydalı olacak mıdır, olmayacak mıdır?

2. Kuzuların böyle çok erken kesilmesindeki iktisadi saikin, kuzunun emeceği sütün süt ve peynir olarak satılmasının daha kârlı olmasından neşet ettiği anlaşılmaktadır. Kuzuların kesilmesi menedildikten sonra mezkûr saikle sahibinin satın elinden çıkarmak istediği kuzuları Et ve Balık Kurumumuzun veya haralarımızın satın alarak bunlardan erkek kuzuları muayyen bir devreden ve meselâ altı ayı doldurduktan sonra kesebilmek, dişilerini ise koyun yetiştireceklere ve tercihan merinoslaştıracaklara bu şartla, ellerindeki kıl keçilerle mübadele veya satış yapmak suretiyle koyun yetiştireceklere dişi kuzuların intikalini temin ederek binnetice keçi neslini azaltıp koyun ve merinos neslini çoğaltmak mümkün ve faydalı değil midir?

3. Türk köylüsü keçi etini seve seve yer. Ekserisi köylerden gelen askerlerimize, keçi nesli tükeninceye kadar sığır eti yerine keçi eti yedirmek, harice et veya hayvan ihracı mümkün ise sığır veya sığır eti satıp döviz temin etmek memleket iktisadiyatı, ziraat ve orman siyaseti bakımından daha muvafık değil midir, kanuni ve fiilî tedbirler alarak bu hususlar temin edilemez mi?

4. Büyük sıkıntılarını çekmekte olduğumuz kuraklık ve ormansızlığın önlenmesine mâtufluk bu gibi tedbirlerin ittihazı ve hüsnü tatbiki hiç şüphesiz İktisat ve Ziraat ve Millî Müdafaa Vekâletlerimizin bu hususta müşterek bir siyaset tutmalarına bağlıdır. Şimdiye kadar bu hususta müşterek bir siyaset tutulmuş mudur, tutulacak mıdır, tutulmamış ve tutulmıyacaksa buna mâni olan haller nelerdir?

T. C.

İktisat ve Ticaret Vekâleti
Teknik Heyeti Reisliği

14 . I . 1957

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

13 . XII . 1956 tarihli ve 7 - 267 - 3598/16167 sayılı yazıya C :

Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın et, ormancılık ve hayvancılık mevzularına aid olup Millî Müdafaa, Ziraat Vekâletleriyle vekâletimiz tarafından cevaplandırılmasını istediği yazılı sual takririni incelendi.

1. Memleketimizde her sene kesilen kuzu miktarı 1 300 000 - 1 400 000 civarında dolamaktadır. (1951 - 1 341 694, 1953 - 1 384 522, 1954 - 1 227 111). Beher kuzudan elde edilen vasati et miktarı 6,5 Kg. dir. (Baş ve takım eğer hariç). Bir kilogram kuzu eti (vasati olarak) 4 lira olduğuna göre beher kuzu $4 \times 6,5 = 26$ lira ve 1 300 000 - 1 400 000 kuzu ise $1 300 000 \times 26 = 33 800 000$, $1 400 000 \times 26 = 36 400 000$ lira getirmektedir. Buna mukabil aynı kuzular doğdukları yıl içinde besiyeye tâbi tutulduklarında 6 aylık iken en az iki misli ve 1 yaşlarında 3 misli et verecek hale geleceklerdir. Bu takdirde 6 aylık kuzu 13 kilo et vereceğine ve et kilosu 3 lira olacağına göre bir kuzudan 39 lira, 1 300 000 - 1 400 000 kuzudan $50 700 000 - 54 600 000$ lira; bu kuzular bir yaşlarına geldiklerinde beher toklu 21 kilodan 63 lira para getirecek ve bu takdirde umumi yekûn $81 900 000 - 88 200 000$ arasında değişecektir. Bu miktar kuzunun altı aylık yem masrafları $8 755 500 - 9 279 000$ lira arasında değişmektedir. 6 - 8 haftalık kuzuların 6 - 12 aylık oluncaya kadar verecekleri ölüm netipetleri, işçi ücretleri, nakliye ve mahalline göre barnak masrafları nazarı itibara alınmadığı takdirde $50 700 000 - 8 755 500 = 41 944 500$.

$54 600 000 - 9 279 000 = 45 321 000$

lira ve hayvanların 6 - 8 haftalık iken getirdikleri para tenzil edildikte $41 944 500 - 33 800 000 = 8 144 500$ veya $45 321 000 - 36 400 000 = 8 921 000$ liralık bir fark meydana çıkacaktır.

Yukarda arz edilen 4,5 veya 10,5 aylık işçi ücretleri, nakliye masrafları ve arada geçen zaman içinde verecekleri telefata nazarı itibara alındıkta tâli maddelerin (deri, yün v. s.) temin edecekleri gelir fazlası bu hususları karşılamaya kâfi gelmiyecek ve neticede umumî kâf nispeti cüzi hadde düşecektir.

Ancak halkımızın beslenmesi bakımından mezkûr kuzuların 6 - 12 ay beslenmesi ile 9 - 18 bin ton et daha istihsal etmek imkânı hâsıl olacak ve halkımız beslenmesinde noksan olan hayvanî protein ihtiyacı bir nispet dâhilinde karşılanabilmektedir.

Yukarda arz olunan malûmat muvacehesinde, kuzu kesiminin kanuni tedbirlerle önlenmesini gerektirecek bir mevzu ile karşı karşıya bulunulmadığı neticesine varılmaktadır.

2. 1955 yılı istatistiklerine göre memlekette 16 216 513 baş kıl ve 4 816 389 baş tiftik olmak

üzere ceman 21 032 802 baş keçi mevcuttur. Yapılan ilmi hesaplara göre bunlardan 4 864 901 baş kıl ve 1 444 882 baş tiftik olmak üzere ceman 6 309 783 baş keçi kesime elverişli bulunmakta ve yine aynı yılın istatistiklerine göre mezbahalarda ceman 1 066 296 baş keçi kesildiği anlaşılmaktadır.

Mezbaha dışı kesimin mezbaha içi kesimlere müsavi olduğu kabul edilse dahi kasaplığa elverişli bulunan 6,5 milyona yakın keçiden ancak 2 milyon kadarı istihlâke verilmektedir.

Bu hususu göz önünde tutan Et ve Balık Kurumu, memleket içinde ve dışında keçi eti sürümünü artırmak için teşebbüse ve dâhilde ordunun et ihtiyaçlarından bir kısmının keçi eti ile karşılanması hususunda ilgili makamlarla teması geçtiği gibi hariçte de İtalya, Yunanistan gibi Akdeniz memleketlerine keçi eti satmak üzere hazırlıklara başlamış bulunmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

İktisat ve Ticaret Vekili
A. Aker

T. C.

Ziraat Vekâleti
Hususi : 58

19 . I . 1957

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

13 . XII . 1956 gün ve 7 - 267/3598 - 16167 sayılı yazıları karşılığıdır :

Memleketimizin et, ormancılık ve hayvancılık mevzuuna dair konya Mebusu Hidayet Aydın'ın tahriri sual takririne verilen cevabi yazı leffen takdim kılınmıştır.

Saygı ile arz olunur.

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın sözlü sorusu cevabı :

1. Eskiden halk arasındaki örf ve âdete istinad ederek kuzu kesimine ve turfanda kuzu eti yemeye Hızırilyas'tan (6 Mayıs) itibaren başlanırdı. Bu tarihlerde kuzular asgari 4 aylık gibi kesim çağına girmiş, hem et verimi, hem de et nefaseti ve nihayet gıdai kıymet bakımından sayarı tercih bir hale gelmiş bulunurlardı. Zamanla bu çok isabetli tedbirlerde arz ve talep kaidelerine uyularak gevşemiye - terkedilmeye - başlamıştır. Hattâ bugün canlı ağırlığı 10 - 12 kiloyu bulan süt kuzula-

rının Ocak ayı ortalarından itibaren kesimleri bir itiyat haline gelmiştir.

Bilhassa malî kudretleri yüksek, zengin kimselerin fazla bulunduğu büyük şehirlerde kuzu etine, koyun sütüne ve yoğurduna karşı gösterilen büyük arzu ve dolayısıyla et fiyatlarının tatminkâr oluşu bu şehirlerin hinterlandındaki yetiştiricilerinde erken kuzu doğumunu temin ve piyasalara körpe kuzu çıkarmaya teşvik etmiştir.

Denilebilir ki; Trakya, Marmara, Ege bölgelerinde sif sif süt kuzusu besisi yapan ve geçimlerini bu yoldan sağlıyan oldukça büyük bir yetiştirici kütlesi meydana gelmiştir.

Mamafih bu mıntakalarda yetiştirmeyi bu veçhete icbar eden daha başka iktisadi âmil de vardır. Meraların darlığı, mevcutlarının da yüksek fiyatlarla kiralanmaları, ağulların umumiyetle gayrisihhi inşa edilmeleri uzun müddet genç kuzuların fena hava şartlarından muhafazaya yetecek durumda olmamaları, kışlık yem tedarikinde çekilen müşkülât, yem fiyatlarının pahalı olması gibi yetiştiriciyi tehdideden faktörler de rol oynar.

Yetiştirici, kuzularını erken besiyeye almak ve satmak suretiyle :

a) Yer darlığı dolayısıyla ancak muayyen koyun kadrosunu elinde sabit olarak tutar. Doğan kuzuların bakım ve yem tedariki gibi külfetlerden kendini kurtarmış ve kuzu zayıfatını da önlemiş olur.

b) Nihayet kuzuyu ve koyun sütünü pahalı satmakla bir gelir sağlar. Masraflarını çıkardıktan sonra da kendisine bir miktar kâr kalmış bulunur.

Binaenaleyh bu yetiştiricilere körpe kuzu besisi yaptırmamak ve buna mâni olmak veya kuzuları Mayıs ayına kadar besletip ondan sonra satışlarını temin etmek gibi maddi ve mânevi bir külfet tahmili iktisadi ve muvafık bir çare olarak görülmemektedir.

Vekâletimizin Bursa ve Balıkesir vilâyetlerindeki merinos yetiştiricilerinin ilk doğumlarıdaki merinos kuzularının kasaplık olarak satılmalarını önlemek ve merinosçuluğu teşvik etmek için bu yıl buralarda damızlık evsafını haiz bütün erkek ve dişi kuzuların uygun bir fiyatla mubayaasını programa almıştır.

Bu şekilde hem yetiştiricinin emeğini kıymetlendirmek, hem de daha fazla merinos ku-

zusunu satınalmak imkânını sağlamış olacağız.

Yetiştiricinin en büyük ıstırabı muayyen zamanda para tedarikinde çektiği müşkülâttir. Bu yüzden de ekseri büyük tüccarlara çok evelden bağlanır. Mamafih bunlara bir hal çaresi bulmak da kabildir. Ziraat Bankası, Et - Bahk Kurumu, Yapağı - Tiftik Anonim Şirketi gibi Devlet sektörünün de iştirakiyle yetiştiriciler arasında kooperatifler kurulması sayımı temennidir.

Bütün yetiştiricilerin bu kooperatiflere äza olarak girmelerinin temini, ihtiyaç vukuunda kooperatiflerin üyeler kredisini dağıtması, kuzu, süt ve yapağının değer fiyat üzerinden mübâyası gibi teşvik edici ve koruyucu metotların tatbiki ile kuzu zephyyatının kısmen önliyeceğine böylelikle hem müstehlikin ve hem de müstahsilin korunmuş olacağına inanıyoruz.

Yurdumuzun diğer bölgelerinde ihraç ve istihlak merkezlerinin uzaklığı sebebiyle turfanda kuzu yetiştirilmesi tercih edilmemektedir. Yetiştiriciler yalnız bahar kuzusu elde ederler. Ve doğumlar da meranın en iyi zamanına raslar. Hayvanlar gereği gibi büyütülür. Erkekler ya burulmuş toklu halinde, dişiler damızlık kadro fazlası olarak pazarlara sevk edilirler.

2. Orman içi köylerinin kalkınmasına dair 6831 numaralı Kanunun ve bununla ilgili nizamnamenin tatbikiyle orman dâhilindeki keçi miktarının peyderpey azalacağı aşikârdır. Ova köylerine mücavir ve kısmen çayır ve mera gibi koyun otlatmaya müsânis yerleri bulunan köylerde mevcut keçilerin yavaş yavaş koyunla tebdil edilmesi uygun mütalâa olunmaktadır.

3. Ordu birliklerinin et ihtiyaçlarının keçi etiyle karşılanması teklifi de bir tedbir olabilir. Daha ziyade et halinde ihraç edilmek suretiyle sığır servetimiz memlekete büyük bir döviz kazandıracaktır. Böyle teşvik edici yollarla aynı zamanda besi sığırılığının da yetiştirici tarafından kısa bir müddet içinde benimseneceği muhakkaktır.

4. Ormansızlığın tesirlerini önlemek üzere alınan tedbirlerin başında yangın görmüş orman sahalarının imarı ve ağaçlandırılması ile orman dışındaki sahalarda yeniden ormanlıklar tesisi gelmektedir. Bugüne kadar çeşitli maksatlarla yapılmış ağaçlandırmaların yekûnu 44 992 hektardır. Ayrıca hazırlanmış plâna

göre beş yıl içinde 103 509 hektar saha ağaçlandırılacaktır.

Ormanlarımızın yükünü hafifletmek ve haşep ihtiyacını kısa zamanda sağlamak bakımından kavaklık işleri önemle ele alınmıştır. Memleket şartlarına uygun, iktisadi ve ilmî bir kavaklılığın tahakkukunu temin maksadiyle İzmit'te bir Yakın - Şark Kavak Araştırma Enstitüsü kurulması takarrür etmiş ve kuruluşun tamamlanması üzerinde çalışılmaktadır.

1956 yılında mevcut 27 aded orman fidanlığından ayrı olarak 9 yerde muvakkat fidanlığı tesis edilmiştir. 6831 sayılı Orman Kanununun 62 nci maddesi gereğince Maarif Vekâletiyle okulların müsait bahçe ve arazilerinde nümune ağaçlamalar yapılması için müsterek bir plân hazırlanmaktadır. Millî Müdafaa Vekâleti ile askerî tesislerin gizlenmesi ve askerlere ağaç ve orman sevgisi aşılması maksadı ile ağaçlamalar yapılması işlerinin plânlaştırılmasına başlanmış ve şimdiden bâzı mntakalara fidan tevzi ve tahsis edilmiştir. Bugüne kadar gerek askerî birliklere ve gerekse resmî daire ve müesseselere dağıtılan fidan adedi 31 977 193 tür.

Kuraklıkla mücadele mevzuunda bir başlangıç olmak üzere Ankara Vilâyetinin Balâ kazasındaki Devlet Üretim Çiftliği arazisinde 320 dönümlük bir saha üzerinde deneme maksadiyle koruyucu orman şeritleri tesis edilmiş bulunmaktadır.

T. C.

M. M. V.

8. IV. 1957

Hususi Kalem Müdürlüğü

Ankara

36

Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın yazılı sorusu :

13 Aralık 1956 tarih ve Kanunlar Müdürlüğü 7 - 267 - 3598/16167 sayılı yazılarımıza :

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Konya Mebusu Hidayet Aydın tarafından et, ormancılık, ve hayvancılık mevzularına dair tahrirî sual takririne verilen cevabın ilişikte sunulduğunu saygıyla arz ederim.

Millî Müdafaa Vekâleti Vekili

Şemi Ergin

Ormanların tahribattan kurtarılması, kuzu kesimini önliyerek etinden, yününden, dölünden

istifade maksadiyle neslinin üretilmesi, yurt dışına sığır veya sığır eti satıp döviz sağlamak bakımından keçi eti istihlâkinin artırılması için Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Isparta, Manisa, Antalya, Gaziantep, İçel, Maras, Bingöl, Bitlis,

Hakkâri, Mardin, Muş, Siird, Urfa, Adıyaman, Elâzığ, Malatya, Tunceli vilâyet hudutları dâhilinde bulunan askerî birliklere sığır eti ihtiyaç miktarının % 15 nispetinde keçi eti yedirilmesi için gerekli emir verilmiştir.

TASHİHLER

Bu İnikat zabıt ceridesine merbut matbualarda aşağıdaki tashihler yapılmıştır :

S. Sayısı	Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
147	5	1	12	1550 sayılı Kanun	1660 sayılı Kanun
147	5	2	29	işletme	işleme
147	5	2	49	işletme	işleme
147	6	1	24	mamulâtının	muamelâtının
147	6	1	47	Tanga	Tonga
147	9	1	28	memur	memurlarının
				B.	B.
147	11	2	1	1 Satış kârları	1 Satış kârları «Tekel geliri»
147	11	1	2	2 Çeşitli gelir	2 Çeşitli gelir
148	8	4	14	22 416 567,95	2 416 567,95
				B.	B.
148	9	1	1	1 Satış kârı	1 Satış kârı «Tekel geliri»
148	15	2	3	43 43 693,26	43 693,26

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 280
Kabul edenler	: 280
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 243
Münhal mebusluklar	: 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHISAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı

AGRI

Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç

ANKARA

Ömer Bilen
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökçer
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Mümtaz Tarhan
Âliye Temuçin

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Asım Okur
Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelim
Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacit Asena
Esat Budakoğlu
Mücteba İştin
Halil İmre
Ahmet Kocacıyıkoglu
Yahya Pelvan
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sitki Yırcak

BİLECİK

Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut
Selâhaddin İnan

BOLU

Sabri Çonkar
İhsan Gülez

BURDUR

Hüseyin Çimen
Behçet Kayaalp
Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emeç
Müfit Erkuymeu
Agâh Erozan
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Ali Ferruh Yücel

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal
Emin Kalafat
Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

Tahir Akman
Tahsin Uygur

ÇORUH

Yaşar Gümüşel
Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran
Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Yakup Gürsel
Şevki Gürses

Baha Koldaş
Cevat Köstekçi

Hüseyin Ortakçioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Rıza Karaca
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
İhsan Hamid Tiğrel
Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Hasan Maksudoğlu
Kemal Yaşinkılıç

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
Hüsnü Göktuğ

Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Mustafa Rahmi Sana-
lan

Veysel Varol

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt

ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın

Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik
Samih Inal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak

Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanc

Abdullah İzmen

Doğan Köymen

GÜMÜŞANE

Sabri Özcan San

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

A. Mithat Kuseyrioğlu

İÇEL

İbrahim Gürgen

Refik Koraltan

Aziz Köksal

Mehmet Mutlugül

İSPARTA

Said Bilgiç

Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibeg

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Faruk Nafiz Çamlıbel
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacıpulos
Hâdi Hüsmen
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Nizamettin Âli Sav
Hanri Soriano
Füruzan Tekil
Nazlı Tıbar
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut

İZMİR

Abdullah Aker
Nebil Sadi Altuğ
Pertev Arat
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Halûk Ökeren
Mehmet Ali Sebük
İlhan Sipahioğlu
Abidin Tekön

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Mehmet Hazer
Rıza Yalçın

KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Nazifi Şerif Nabel
Ziya Termen

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İbrahim Kirazoğlu
Hakkı Kurmel
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
M. Ali Ceylân
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Ziya Atığ
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
Hidayet Aydın
Tevfik Fikret Baran
Remzi Birand
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Halil Özyörük
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy
Süleyman Süruri Nasuhoğlu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen
Nihat Haluk Pepevi

MALATYA

Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Nuri Ocakioğlu
Hilmi Özbay
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Hikmet Bayur
Hayri Büké
Şemi Ergin

Adnan Karaosmanoğlu

Melih Koçer

Nafiz Körez

Muhlis Tümay

MARDİN

Abdürrahman Bayar

Bahaettin Erdem

Abdülkadir Kalav

Halim Şatana

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci

Yavuz Paşamehmetoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan

Hüseyin Avni Göktürk

Cavit Kavurmacıoğlu

Hüseyin Ülkü

ORDU

Refet Aksoy

Mehmet Cemil Bengü

Feyzi Boztepe

Fazlı Ertekin

Sabri İşbakan

Memiş Yazıcı

RİZE

İzzet Akçal

Kemal Balta

Mehmet Fahri Mete

SAMSUN

Ekrem Anıt

Salim Çonoğlu

Rami Ozan Gümüšoğlu

Tevfik İleri

Abdullah Keleşoğlu

Muhittin Özkefeli

Hamdi Tekay

Perid Tüzel

Şükrü Uluçay

Hâdi Uzer

SEYHAN

Zahit Akdağ

Enver Batumlu

Ahmet Kınık

Lûtfi Sezgin

Sinan Tekelioğlu

Nurullah İhsan Tolon

Mehmet Ünalı

SİİRD

Suat Bedük

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

M. Vehbi Dayıbaş

SİVAS

Ercüment Damalı

Abdürrahman Doğruyol

Kâzım Oskay

Bahattin Örnekol

Ahmed Özel

M. Nurettin Turgay

Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender

Neemi Arman

Zeki Erataman

TOKAD

Ahmet Gürkan

Osman Hacıbaloğlu

Hasan Kangal

Ömer Sunar

Mehmet Şahin

Yusuf Ulusoy

TRABZON

Sabri Dilek

Muzaffer Harunoğlu

Süleyman Fehmi Ka-

layeioğlu

Sami Orberk

Pertev Sanaç

İsmail Şener

Mustafa Reşit Tarakçı-

oğlu

TUNCELİ

Arslan Bora

URFA

Feridun Ayalp

Hasan Oral

Saim Önhon

Aziz Özbay

UŞAK

Hâcim Yılmaz

VAN

Hilmi Durmaz

Hamit Kartal

YOZGAD

Danyal Akbel

Talât Alpay

Hâşim Tatlıoğlu
Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK
Sebati Ataman

Necati Diken
Hakkı Hilâlcı

Cemal Kıpçak
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR

Sıtkı Koraltan
Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu

AGRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk

AMASYA

Faruk Çöl
Mustafa Zeren

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Âtîf Benderlioğlu
Muzaffer Ergüder
Necmi İnanç
Fuad Seyhun
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran (İ.)

ANTALYA

Fatin Dalaman
Attilâ Konuk
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Nail Geveci
A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Mekki Said Esen
Enver Güreli
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Selâhaddin Baysal
Fahri Belen
Mithat Dayıoğlu
Ahmet Hatı
Lâtîfi Oğultürk

BURDUR

Fethi Çelikbaş

BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu
Muhlis Erdener
Sadettin Karacabey
İbrahim Öktem
Kenan Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Safaeddin Karanakeç
İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Celâl Boynuk
Kenan Çıgman
Asım Emrem

ÇORUH

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu

ÇORUM

Ali Rıza Kılıçkale
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
İsmail Hadımlioğlu
Mehmet Karasan
Osman Ongan

DIYARBAKIR

Yusuf Azizioğlu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu

EDİRNE

Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELÂZİĞ

Ömer Faruk Sanaç
Selâhaddin Toker

ERZİNCAN

Sadık Perinçek
Tevfik Şenocak

ERZURUM

İshak Avni Akdağ
Zeki Çavuşoğlu
Şevki Erker
Hâmid Şevket İnce
Hasan Numanoğlu
Cemil Önder
Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hierî Sezen

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Dağ
Cevdet San

GİRESUN

Mazhar Şener
Adnan Tüfekçioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
Halis Tokdemir
Halit ZARBUN

HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu
Abdullah Cilli
Şekip İnal
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukurova
Hüseyin Fırat
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

İrfan Aksu
Kemal Demiralay

İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazim Bezmen
Naci Kurt
Nadir Nadi
Emin Onat
Mükerrer Sarol
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Zakar Tarver

Ahmet Topcu
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Mehmet Aldemir
Cihad Baban
Muzaffer Balaban
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Behçet Uz

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Turgut Göle
İbrahim Us
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Salim Esen (İ.)
Muzaffer Kuşakçioğlu
Ali Muzaffer Tanöver

KAYSERİ

Emin Develioğlu
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu

KIRKLARELİ

Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamdi Başak
Sefer Göksel
Turan Güneş
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Mustafa Bağrıaçık
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Ahmet Koyuncu
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
M. Rüştü Özal

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Esat Doğan
Kâmil Kırkoğlu
Abdullah Köroğlu
Mehmet Fahri Oral

MANİSA

Yunus Muammer Ala-
kant
Fevzi Lûtfi Karaosman-
oğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
(İ.)
Sudi Mihçioğlu

MARAS

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Okmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy
MARDİN
Etem Aybar
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Turhan Akarca
Nuri Özsan
Nâtik Poyrazoğlu
Akif Saroğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Sadettin Ertur
Ahmet Nuri Kadioğlu
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

ORDU

Bekir Baykal
Fazıl Erim
Selâhaddin Orhon

RİZE

Hüseyin Agun
Osman Kavrakoğlu
Ahmet Morgil

SAMSUN

Abdullah Eker
Ömer Güriş
SEYHAN
Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Cavid Oral
Salim Serçe
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu

SIİRD

Baki Erden
Veysi Oran

SİNOB

Şerafettin Ayhan
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Haşim Tarı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Hüseyin Çitil
Nuri Demirağ
Şevki Ecevit
Etem Erdinç
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten
Menduh Turhan

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Fethi Mahramlı
Samim Yücedere
TOKAD
İhsan Bağ (Rs. V.)

Hulâsi Bozbeyoğlu

Selâhaddin Gülüt

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Mahmut Goloğlu
Selâhaddin Karayavuz
Emrullah Nutku
Osman Turan

TUNCELİ

Bahri Turgut Okaygün
Fethi Ülkü

URFA

Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Celâl Öncel
Muzaffer Timur

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Deniz (İ. A.)
Hakkı Gedik

VAN

Muslih Görentaş
Kemal Yörüköğlu

YOZGAD

İhsan Aktürel
Mahmut Ataman
Ömer Lâtifi Erzurum-
luoğlu

Numan Kurban

ZONGULDAK

Hüseyin Balık
Suat Başol
Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Bursa	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	2	Çoruh	1	İzmir	1	Zonguldak	2
Antalya	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1		—
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	3		18

Tekel Umum Müdürlüğü 1948 Bütçe yılı Hesabı Katı Kanununa verilen reylerin neticesi
(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 275
Kabul edenler	: 275
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 248
Münhal mebusluklar	: 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özçoban
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren
Muzaffer Ergüder
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökçer
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Mümtaz Tarhan
Âliye Temuçin

ANTALYA

Asım Okur
Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelim
Namık Gedik
Nihat İyriboz

Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacîd Asena
Esat Budakoğlu
Mekki Said Esen
Mücteba İştin
Halil İmre
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Ahmet Kocabıyıkoglu
Yahya Pelvan
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay

BİLECİK

Şevki Hasırcı
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut
Selâhattin İnan

BOLU

Reşat Akşemsettinoglu
Selâhattin Baysal
Sabri Çonkar

İhsan Gülez

BURDUR

Hüseyin Çimen
Behçet Kaşaalp
Mehmet Özbey

BURSA

Müfit Erkuyumeu

Ağâh Erozan
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Ali Ferruh Yücel

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal
Bedi Enüstün
Emin Kalafat
Nuri Togay

ÇORUH

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran
Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Yakup Gürsel
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Mustafa Gülcügil
Ali Rıza Karaca
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arğ
İhsan Hamid Tığrel
Halil Turgut

EDİRNE

Hasan Maksudoğlu
Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Suphi Ergene

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Mustafa Rahmi Sana-
lan
Veysel Varol

ERZURUM

Sabri Erduman

ESKİŞEHİR

Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Hicri Sezen

Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Abdullah İzmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekecioğlu

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Ali Muhsin Bereketoglu
A. Mithat Kuseyrioglu

İÇEL

İbrahim Gürgen
Refik Koraltan
Mehmet Mutlugil

İSPARTA

Said Bilgiç

Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibese
İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsmân (V.)
Lûtfi Kırdar
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Nizamettin Âli Sav
Hanri Soriano
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut

İZMİR

Abdullah Aker
Nebil Sadi Altuğ
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Osman Kapani
Rauf Onursal
Halûk Ökeren
Nuriye Pınar
İlhan Sipahioğlu
Abidin Tekön

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Mehmet Hazer
Rıza Yalçın

KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Nazifi Şerif Nabel
Ziya Termen

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İbrahim Kirazoğlu
Hakkı Kurmel
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
M. Ali Ceylân

Hüsnü Yaman
KIRŞEHİR
Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer
KOCAELİ
Nüzhet Akın
Ziya Atığ
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Sadettin Yalım

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Tevfik Fikret Baran
Remzi Birand
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
M. Rüştü Özal
Halil Özyörük
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Nuri Ocakcioğlu
Hilmi Özbay
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Hikmet Bayur
Hayri Büke
Şemi Ergin
Adnan Karaosmanoğlu

Melih Koçer
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoğlu
Muhlis Tümay
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Abdülkadir Kalav
Halim Şatana
MUĞLA
Zeyyat Mañdalıncı
Yavuz Paşamehmetoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan
NİĞDE
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmet Nuri Kadioğlu

ORDU

Refet Aksoy
Mehmet Cemil Bengü
Memiş Yazıcı

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Rami Ozan Gümüšoğlu
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoğlu
Muhittin Özkefeli
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Zahit Akdağ
Enver Batumlu
Ahmet Kınık
Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu
Nurullah İhsan Tolon

SİİRD

Suat Bedük
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

M. Vehbi Dayıbağ
Muhit Tümerkan

SİVAS

Abdürrahman Doğruyol
Kâzım Oskay
Bahattin Örnekol
Ahmed Özel
M. Nurettin Turgay
Memduh Turhan
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Neemi Arman
Zeki Erataman

TOKAD

İhsan Baç
Selâhattin Cülüt
Ahmet Gürkan
Osman Hacıbaloğlu
Hasan Kangal
Ömer Sunar
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Pertev Sanaç
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

UŞAK

Orhan Dengiz
Hâcım Yılmaz

VAN

Hilmi Durmaz
Hamit Kartal

YOZGAD

Danyal Akbel
Talât Alpay
Hâşim Tathoğlu
Ali Ünlişoy

ZONGULDAK

Necati Diken
Hakkı Hilâleci
Cemal Kıpçak
Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Murad Âli Ülgen

AGRI

Kasım Küfrevi
AMASYA

Faruk Çöl
ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Necmi İnanç
Fuad Seyhun
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran (İ.)

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Fatin Dalaman
Attilâ Konuk
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş
AYDIN

Nail Geveci
BALIKESİR

Enver Güreli
Sırrı Yırcalı
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Talât Oran

BOLU

Fahri Belen
Mithat Dayıoğlu

Ahmet Hatı
Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Fethi Çelikbaş
BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu
Selim Ragıp Emeç
Muhlis Erdener
İbrahim Öktem
Kenan Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Safaeddin Karanakaç
İhsan Karasioğlu
Servet Sezgin

Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman
İbrahim Aydın
Celâl Boynuk

Kenan Çıgman
Asım Emrem

Tahsin Uygur
ÇORUH

Mecit Bumün
Hilmi Çeltikçioğlu

Yaşar Gümüşel
ÇORUM

Ali Rıza Kılıçkale
DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
İsmail Hadımlıoğlu

Mehmet Karasan
Osman Ongan

A. Hamdi Sancar
DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioglu
Sabahattin Parsoy

ELAZIĞ

Hüsni Göktuğ
Ömer Faruk Sanaç
Selâhattin Toker

Mehmet Şevki Yazman
ERZİNCAN

Sadık Perinçek
Tevfik Şenocak

ERZURUM

İshak Avni Akdağ
Rıfki Salim Burçak
Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger

Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce
Hasan Numanoglu

Cemil Önder
Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Dağ
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk
GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal

Ekrem Ocaklı
Sabri Özcan San
Halis Tokdemir
Halit Zarbun

HATAY

A. Feyzi Atahan
Abdullah Cilli
Şekip İnal
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukurova
Hüseyin Fırat
Aziz Köksal

Hidayet Sinanoğlu
İSPARTA

İrfan Aksu
İSTANBUL

Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazim Bezmen
Faruk Nafiz Çamlıbel
Ziya Köktürk
Naci Kurt

Nadir Nadi
Emin Onat
Mükerrem Sarol
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Zakar Tarver

Ahmet Topcu
Tahsin Yazıcı
İZMİR

Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Cihad Baban

Muzaffer Balaban
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören

Necdet İncekara
Mehmet Ali Sebük
Behçet Uz

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Turgut Göle
İbrahim Us
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Hilmi Dura
Salim Esen (İ.)
Muzaffer Kuşakçioğlu
Ali Muzaffer Tanöver

KAYSERİ

Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Servet Hacıpaşaoğlu

KIRKLARELİ

Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamdi Başak
Sefer Göksel
Turan Güneş
Nüzhet Unat

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Ahmet Koyuncu

KÜTAHYA

Süleyman Süruri Nasuhoglu
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Esat Doğan
Kâmil Kırkoğlu
Abdullah Köroğlu
Mehmet Fahri Oral
Nüvit Yetkin

MANISA

Yunus Muammer Alakant
Fevzi Lûtfi Karaosmanoglu
Sudi Mihçioğlu

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Etem Aybar
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Turhan Akarca

Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoğlu
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Cavit Kavurmacıoğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

ORDU

Bekir Baykal
Fazlı Ertekin
Feyzi Boztepe
Fazıl Erim
Sabri İşbakan
Selâhattin Orhon

RİZE

Hüseyin Agun
Abdullah Eker
Ömer Güriş

SAMSUN

Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Cavid Oral
Salim Serçe
Ahmet Topaloğlu

SEYHAN

İsmet Uslu
Mehmet Ünalrı

SİİRD

Baki Erden
Veysi Oran

SİNOB

Şerafettin Ayhan
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Haşım Tarı

SİVAS

Hüseyin Çitil
Ercüment Damalı
Nuri Demirağ
Şevki Ecevit
Etem Erding
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Fethi Mahramlı
Samim Yücedere
Hulûsi Bozbeyoğlu

TOKAD

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk

Osman Turan
TUNCELİ

Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün
Fethi Ülkü

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Hasan Oral
Celâl Öncel
Saim Önhon
Aziz Özbay
Muzaffer Timur

UŞAK

Yusuı Aysal
Hakkı Gedik

VAN

Muslih Görentaş
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD

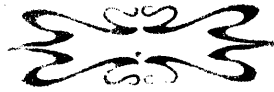
İhsan Aktürel
Mahmut Atamau
Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Hüseyin Balık
Suat Başol
Nusret Kirişçioğlu

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Bursa	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	2	Çoruh	1	İzmir	1	Zonguldak	2
Antalya	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1		—
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	3		18

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 147

Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı muamelâtına ait bilânçosiyle Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reislîği tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğü 1947 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/122, 261, 263, 1/57)

Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı muamelâtına ait bilânço ile denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/263)

T. C.

Başbakanlık

16 . XII . 1952

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 85-6, 6/3439

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı muamelâtına ait bilânço ile denetçiler raporunun ve bu rapor üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanununun 10 neu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 yılı bilânçosu ile denetçi raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/261)

T. C.

Başvekâlet

14 . III . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 85/22, 6/833

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislîğine

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 yılı bilânçosu ile denetçi raporu ve bu rapor üzerindeki şirket mütalâasının, 1660 sayılı Kanununun 10 neu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Beşvekil V.

Dr. Üstündağ

**Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunuldu-
ğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/122)**

T. C.

Sayıştay Başkanlığı

Sayı : 342209

1431

8 . VII . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı kesinhesabına ait uygunluk bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Sayıştay Başkanı
Mümtaz Tarhan

UYGUNLUK BİLDİRİMİ

1. Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığından Sayıştaya gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 malî yılı kesinhesabı Sayıştayca incelenerek yarılanmış olan muhasip idare hesaplarıyla karşılaştırılmış ve görülen fark ve mübâyenetler bağlı cetvellerde irae ve izah edilmiştir.

2. Sayıştay kayıtlarına göre bölüm itibarıyla bütçenin 31 nei eski yıllar borçları bölümünde 3 356 lira 26 kuruş ödenek üstü sarfiyat görülmektedir. Bu paranın, Tekirdağ Şarap Fabrikası Muhasipliğince 31 nei eski yıllar borçları bölümünden mahsubu gerekirken 13 nei inşaat bölümünden tesviye ve mahsubu eihetine gidildiği anlaşılmakla hesabın muhakemesi sırasında ilgili muhasipten tazminin tahsili hüküm altına alınmıştır.

3. Kesin hesap kanun tasarısının 4 neü maddesinde (Tekel Genel Müdürlüğünün bilançosuyle kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur.) denilmekte olup 1 660 sayılı Kanunun 8 nei maddesinde «mütedavil sermaye ile tedvir edilen muamelelerden mütevellit irat ve masrafların bilançosu her malî sene hitamından itibaren 6 ay zarfında tanzim ve muvakkaten tâyin olunacak mütehasıs murakıplar tarafından kayıtlara ve evrakı müsbitlere tatbik edilmek suretiyle tetkik olunur. Bu murakıplardan biri Divanı Muhasebatça diğeri Maliye Vekâletince intihabedilir» diye yazılı olmasına ve bahis konusu bilançonun tetkikatı, işbu maddeye istinaden hususi bir tetkike tâbi tutulmak suretiyle Sayıştayın kaza hakkından vâreste bırakılmış bulunmasına binaen işbu kesin hesap münasebe- tiyle mezkûr bilanço hakkında ayrıca izahat itasına mahal olmadığı mütalâa edilmiştir.

4. Kesin hesapta gösterilen rakamların bağlı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde tutulmak suretiyle kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyleriz.

8 . VII . 1952

Sayıştay Başkanı

M. Tarhan

D. : 4 Başkanı

F. Işık

Üye

A. Âli Hemen

Üye

F. Beşkardeş

D. : 1 Başkanı

F. Eke

Üye

L. Erenli

Üye

R. Ögel

Üye

A. R. Savaş

Üye V.

H. Tuğrul

D. : 2 Başkanı

R. Bakuy

Üye

N. Başak

Üye

K. Arıçay

Üye

R. Uçkun

Savcı

E. Arkan

D. : 3 Başkanı

M. Gürün

Üye

F. Özbudun

İmzada bulunmadı

Üye

F. Aktulga

Üye

A. R. Toksoz

Tekel Genel Müdürlüğü 1947 mali yılı hesabı katı kanunu lâyihası (1/57)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 62, 6/2051

30 . V . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı kesin hesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25 . IV . 1949 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarisının gerekçe ve ilişkileriyle birliktesunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Gınlıoay

GEREKÇE

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı bütçe gideri olan 32 029 698 lira ve 92 kuruşun bölüm ve madde itibariyle müfredatı ilişik «A» işaretli cetvelde gösterilmiştir.

Bu Genel Müdürlüğün 1947 yılı bütçe gideri olan 197 280 361 lira ve 44 kuruşun müfredatı ilişik «B» işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukua gelen fazla ve noksanlık ayrıca bir cetvel ile de açıklanmıştır.

1947 yılı içinde sarf olunmayıp, iptal olunan 10 815 697 lira 63 kuruş ödenek artığı «A» işaretli cetvelde özel sütununda gösterilmekle beraber ayrıca bir cetvel ile de açıklanmıştır.

1947 kâr ve zarar hesabı bu yıla ait bilânçoda gösterilmiştir.

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 1/57, 3/122, 3/263, 3/261

Karar No.9

28 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı hesabı katısı hakkında Başvekâletin 30 . V . 1949 tarih ve 71 - 62/6/2051 numaralı yazisiyle teklif olunan kanun lâyihası ve Başvekâletin 16 . XII . 1952 tarih ve 85 - 6/6/3439 numaralı yazisiyle gönderilen aynı umum müdürlüğün 1947 yılı muamelâtına ait blânço, kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Şirketinin blânçosu ile kâr ve zarar hesabı, murakıp raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Divanı Muhasebatın 1947 bütçe yılı mutabakat beyannamesi ile birlikte, Divanı Muhasebat, Maliye Vekâleti ve Tekel Genel Müdürlüğü temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Mutabakat Beyannamesi

1. Tahsisat :

1947 yılı Bütçe Kanunu ile verilen ve sonradan ilâveten alınan tahsisat miktarı mutabakat beyannamesi ve hesabı katide birbirine uygun olarak nâzım dâhil 43 104 765 lira 50 kuruştur.

2. Sarfiyat :

Mutabakat beyannamesi ile hesabı katide bir birine uygun olarak nâzım dâhil 32 029 698 lira 92 kuruştur.

Ancak yekûna müeessir olmayarak fasıllar arasında 36 536 lira 61 kuruş fazla ve noksanlık mevcuttur.

3. Tahsisat harici sarfiyat :

Mutabakat beyannamesinin 2 nci maddesinde:

Divanı Muhasebat kayıtlarına göre fasıl itibarıyla bütçenin 31 nci eski yıllar borçları faslında 3 356 lira 26 kuruş tahsisat harici sarfiyat görülmektedir.

Bu paranın, Tekirdağ Şarap Fabrikası muhasipliğince 31 nci eski yıllar borçları faslından mahsubu gerekirken 13 ncu inşaat faslından tesviye ve mahsubu eihetine gidildiği anlaşılmalıdır. Ancak muhakemesi sırasında ilgili muhasip-

ten tanzimen tahsili hüküm altına alınmıştır. Denilmektedir.

Yanlış fasıldan mahsubedilmesi neticesinde bu miktar tahsisat harici sarfiyat yapıldığına göre muhasibin bir suni taksiri mevcut olmadığı anlaşılmalıdır. Tahsisat haricinde sarf edilmiş bulunan 3 356 lira 26 kuruş için mütemmim tahsisat verilmesi encümenimizce kabul edilmiştir.

4. İmha edilen tahsisat :

Encümenimizce kabul edilen tahsisat ve sarfiyata göre tahsisat bakiyesi 11 075 066 lira 58 kuruştan ibaret olup bundan nâzım sarfiyata aid olup 1948 yılına devredilen 259 368 lira 95 kuruşun tenzilinden sonra kalan 10 815 697 lira 63 kuruşa tahsisat haricinde sarf edilen 3 356 lira 26 kuruşun ilâvesi halinde tahsisat bakiyesi 10 819 053 lira 89 kuruş kalmakta ve bunun imhası icabetmektedir.

Ekli cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

5. Varidat tahakkukatı :

Mutabakat beyannamesinde nâzım dâhil 198 779 540 lira 13 kuruştan ibaret olup hesabı katide de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

Tahsilât :

Mutabakat beyannamesinde nâzım dâhil 197 279 582 lira 37 kuruştan ibaret olduğu halde hesabı katide 779 lira 07 kuruş fazlasıyla 197 280 361 lira 44 kuruştur.

Bu fark; Malatya Muhasipliğince bütçe geliri 3 ncu fasıl para cezaları tahsilâtı Aralık ayı hesabı katı ve varidat cetvelinde 11 890 lira 07 kuruş gösterilmekte ise de bunun içinde % 15 yararlık hissesi olarak tefrik ve Umum Müdürlüğe gönderilecek 779 lira 07 kuruşun da dâhil bulunduğu varidat cetvelinin izahat hanesinde yazılı bulunan meşruhattan anlaşılmasıyla bu miktarın hesabı katiden düşülmemesinden ileri geldiği anlaşılmasına göre mutabakat beyannamesinde yazılı 197 279 582 lira 37 kuruş tahsilât olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca yekûna müeessir olmayarak fasıllar ara-

sında 469 lira 28 kuruş fazla ve noksanlık mevcuttur.

6. Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılında yaptığı nâzım fasıl hariç 194 178 794 lira 52 kuruş tahsilâta karşılık yaptığı 26 856 952 lira 37 kuruşluk sarfiyat yaptığından aradaki farkı teşkil eden 167 321 842 lira 15 kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

Tekel Genel Müdürlüğününün 1947 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı

7. İnhisarlar Umum Müdürlüğününün 1947 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabınının 1550 sayılı Kanun hükümleri dairesinde uzman murakıpler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak Umum Müdürlükçe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslah olunduğu anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen muameleler hakkında denecek bir şey bulunmadığından üzerinde durulması ve muktezasının tâyini gereken diğer işler hakkında ittihaz olunan kararlar sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

8. Uzman murakıpler raporunun 18 nci maddesinde bahis konusu edildiği veçhile; miatlarını doldurmalarına binaen kayıtları terkin edilen 13 aded kamyonun vaktinde defterdarlığa teslim olunmıyarak bunların kullanılmalارına bir müddet daha devam edilmesi 3827 sayılı Kanun hükümlerine uygun bulunmadığından badema vasıtalarını kullanılmasında ve miatlarını dolduranların kayıtlarının terkininden sonra yapılması gereken muamelelerde idarece kanuni formalitelere riayet olunması temenniye şayan görülmüştür.

9. Uzman murakıpler raporunun 19 ncu maddesinde; 3827 sayılı Kanuna bağlı cetvellerde İnhisarlar Umum Müdürlüğü makamına binek otomobili tahsis ve tefrik edilmediği halde 250 plâka numaralı Linkolin marka bir otomobilin makam otomobili olarak kullanıldığı ve Bütçe Kanununa bağlı nakil vasıtaları cetvelinde bu otomobilin «Küçük otobüs» adı altında gösterildiği beyan olunmaktadır.

Hangi zat ve makamlara binek otomobili tahsis edildiği 3827 sayılı Kanun ile bu kanuna müzeyyel 4193 sayılı Kanunda tadat ve tasrih edilmiş bulunduğundan binek otomobillerinin

istimalinde mezkûr kanunların hükümlerine riayet olunması ve bu hükümlere muhalif muamele yapılmaması hususlarının dikkat olunması icabeder.

10. Uzman murakıpler raporunun 112 nci maddesinde :

Gündoğdu (Çimili) idaresi tarafından 1944 yılında yaprak tütün ambarında keşif harici yaptırılan dış badana bedeli olan 227 lira 30 kuruşun mütaahhide ödenmesini temin için yeni bir ihale yapılmıyormuş gibi gösterilmek suretiyle iki sene sonra Umum Müdürlükten 29.II. 1956 tarihli mucibin alınmış ve bütçeye taallük eden işbu masrafın döner sermayeden icrası ci-hetine gidilmiş olduğu beyan edilmektedir.

İdare mütalâasına nazaran hizmetin ifa edildiği anlaşıldığından bahis mevzuu 227 lira 30 kuruşun haliyle kabulüne ancak bir hizmetin ifasından sonra masraf tahakkuk evrakının ihzar ve tanzimi ve bütçeye taallük eden masrafların döner sermayeden icrası suretiyle tahsisatın tezyidi ci-hetine gidilmesi mevzuata muhalif bulunduğundan badema bu gibi muamelelerin teker-rürüne meydan verilmemesinin temini için gerekli tedbirlerin alınması temenniye şayan görülmüştür.

II - Uzman murakıpler raporunun 132 nci maddesinde;

Şemsipaşa Yaprak Tütün İşletme ve Bakım Evinin üst katındaki lojmanlardan üçünün Umum Müdürlük İdare ve Yardımcı İşler Grup Müdürü Suphi Okay ile halen vekâlet Tetkik ve Murakabe Heyeti Reisi olan Münir Karacak ve Yaprak Tütün Şubesi Müdürü Feyzi Kaplan'ın ikametlerine tahsis edilmiş olduğu kendilerinden tahsil edilen ve tütün hesabına irat kaydolunan ciz'i teshin bedellerinden anlaşılmiş ise de teshin masrafları bütçenin 4 ncu bölümünün 4 ncu maddesinden yapılmış bulunmasına binaen karşılığı mebalığın de döner sermayeye değil bütçeye iradolonması icabedeceği gibi İnhisarlar Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 4036 sayılı Kanunun 36 nci maddesinde mevcut hükmün fabrika ve atölyelerde bilfiil çalışmak zaruretinde olan idare amir ve memurlarına râci bulunması hasebiyle İşletme ile hiçbir alâkası olmayan ve hattâ halen memuriyeti Ankara'da bulunan kimselerin işletme ve bakım evlerin-

deki lojmanlarda ikametlerine müsaade edilmesi kanununun derpiş eylediği gaye ve maksada uygun düşmeyeceği beyan olunmaktadır.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 4036 sayılı Kanununun 36 nci maddesindeki hüküm sarih olup bu hükme nazaran lojmanların fabrika ve atölyelerde bilfiil çalışmak zaruretinde bulunan idare âmir ve memurlarına tahsis icabeylediğinden bu hüküm hilâfına yapılmış olan tahsisler hakkında uzman murakıpler tarafından ileri sürülen mütalâaya encümenimizce de iştirak edilmiş ve işgallere son verilmesi gerekli bulunmuştur.

*Türk Tütün Limitet Şirketinin 1947 yılı
bilânçosuyla kâr ve zarar hesabı*

12. İnhisarlar İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarda ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerinin kıymetini tanıtmak gayesiyle 2359 sayılı Kanunun verdiği salâhiyete dayanılarak kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin sermayesinin % 55 i İnhisarlar İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısıyla işbu şirket mamulâtının inhisarlar döner sermayesinde olduğu gibi 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Vekâletiyle Divanı Muhasebat tarafından tâyin edilecek uzman murakıpler tarafından incelenmesi encümenimizce daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan rapora buna verilen cevapla üzerinde yapılan müzakere sonunda, cevapta ıslah edildiği veya uyulduğu bildirilenler haric olmak üzere; karar ittihazını icabettiren diğer meseleler sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

Limitet Şirketine ait bilânço ve kâr zarar hesabına göre hâsıl olan zarar miktarı İnhisarlar döner sermayesi bilânçosuna ithal edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında işbu zarar da incelenmiş olduğundan Limitet bilânçosunun tasdik için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzum görülmemiştir.

13. Uzman murakıpler raporunun 57 nci maddesinde; İzmir'de The American Tobacco Co. Firmasına beher sâfi kilosu 449 kuruştan satılan ve satış fiyatına nazaran tutarı 3 408 448 lira 80 kuruşa baliğ olan 12 652 balyada ceman 759 120 kilo İzmir Amerikan Tanga tütününe tesellüm sırasında bozuk vasıflı 72 balya tütünün karıştırılmasından dolayı alıcı firma tarafından

satış mukavelesinin feshedildiği ve bu yüzden şirketin 718 780 lira 19 kuruş zarara mâruz kaldığı ve Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti müfettişlerine yaptırılan tahkikat netayicini gösteren raporlar Mümessiller Komisyonunca hazırlanan raporda ıcrasına lüzum gösterilen tetkikat ve tahkikatın gereği gibi ciddiyet ve hassasiyetle ele alınıp mesulleri meydana çıkaran katî bir neticeye isal olunmadığı ve bu işe ait dosyada mevcut 18 sayılı İdare Meclisi Kararının altına el yazısıyla 10.V.1949 tarihinde (Tütünler satılmış bulunduğu göre muamele tâyinine lüzum kalmamıştır) serhi verilmek suretiyle hâdisenin kapatılmış olduğu beyan edilmektedir.

Amerikan Şirketine satılan tütünlerin arasına kasden karıştırılmış olduğu iddia edilen çürük ve bozuk tütün balyalarından dolayı şirket ve binnetice Hazine zararını tevlideyliyen işbu hâdisenin ekseriyetini maliye müfettişlerinin teşkil edeceği bir heyet marifetiyle yeniden tahkik ve tetkik olunması ve elde edilecek neticeye göre muamele ifası.

14. Uzman murakıpler raporunun 58 nci maddesinde; Ticaret Kısım Amirliğine vekâlet eden Muhasebeci Rüştü Akıskan'ın asalet ve vekâlet ücretinin birleştirilmek suretiyle vergiye tâbi tutulmamasından dolayı fazla verildiği beyan edilen ceman 78 lira 30 kuruşun mesullerine ödettirilmesi.

15. Murakıpler raporunun 59 ncu maddesinde bahis mevzuu edilen beden terbiyesi öğretmeni Zeynel Akandere'ye verilen 129 lira 68 kuruşun; şirket mütalâasına nazaran bir hizmet mukabili ödendiği ve aynı zamanda şirkette beden terbiyesi mükellefiyetinin kabul edilip tatbikine başlanıldığı anlaşılmasına binaen hâliyle kabulü.

16. Murakıpler raporunun 60 ncu maddesinde bahis konusu edildiği üzere, Muhasebeci Rüştü Akıska'ya kasa tazminatı olarak ödenen 330 liranın mevzuata uygun bulunmamasına binaen vergi tevkifatı çıktıktan sonra geriye kalan miktarın kendisine ödettirilmesi.

17. Şirkete ait pul muamelâtının muntazam bir surette tedviri ve yanlış bir muamele sebebiyle pul cezası ödenmesne mecbur kalınmamasını teminen bir pul müşaviri istihdam edilmesine rağmen 1947 yılı muamelelerinden dolayı şirketin yekûnu 15 802 lira 78 kuruşa baliğ olan pul cezası ödendiği ve esasen mezkûr cezaların nok-

san veya kanuna muhalif bir surette pul ılsık eden şahıslar namına tahakkuk ettirilmesi lâzıngeldiğinden şahıslar namına tahakkuk eden cezaların şirket masrafları arasına ithali suretiyle tesviyesi cihetine gidilmesinin doğru olmadığı beyan edilmektedir.

Damga pulu cezalarının şirket umumi masrafları arasında gösterilmesi mevzuata muhalif olduğu cihetle yukardaki 11 nei maddede teşkiline lüzum gösterilen tahkik heyetine bu hâdisenin de tevdi ve heyetin vereceği rapora göre muamele ifası.

18. Murakıpler raporunun 63 neü maddesinde bahis mevzuu edildiği üzere, Şirket Müdürü Hürrem Şeren'in Ankara'ya azimet ve avdeti dolayısıyla tahakkuk eden hareirahları meyanında tren ücretlerinin birinci yataklı olarak hesaplanması Hareirah Kararnamesinin hükümlerine muhalif olduğundan birinci mevki ücretine nazaran fazla ödenen ceman 92 lira 72 kuruşun ödettirilmesi.

19. Murakıpler raporunun 65 ve 71 nei maddelerinde bahis konusu edilen ödemelerin cüzüyetine ve aynı zamanda şirket temsilcisinden alınan izahata nazaran âhizlerin vazifelerinden ayrıldıkları ve mütaakıp senelerde bu gibi tediyelerin tekerrürüne meydan verilmediği anlaşılmamasına binaen tediyatı vakıanın haliyle kabulti.

20. Murakıpler raporunun 78 nei maddesinde bahis mevzuu edilen ve taahhüt vergisine tâbi tutulmıyan nakliye bedellerinin şirket mütalâasında beyan olunduğu veçhile, her biri ayrı ayrı pazarlık suretiyle yaptırılan ve binnetice bir taahhüdü tazammun etmiyen nakliyata ait bedeller olduğu anlaşılmış ve şirket mümessilinden alınan şifahi izahat da bu ciheti teyit eylemiş bulunduğundan bu mevzuda ilgililere mesuliyet tevcihine mahâl olmadığı kararlaştırılmıştır.

Yukarda arz olunan sebeplere ve kabul edilen tahsisat, sarfiyat ve tahsilâtın mutabakat beyannamesinde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmamasına göre değişik olarak tanzim edilmiş bulunan kanun lâyihası,

Umumi Heyetin yüksek tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat En.

Reisi y. M. M.

Bilecik

Ş. Hasırcı

Afyon

G. Yiğitbaşı

Denizli

M. Gülcügil

Kâtip

Yozgad

N. Kurban

Bolu

A. Hatı

Mardin

H. Şatana

Tokad

S. Gülüt

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı Kesinhesabı kanun tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı genel bütçe giderleri ilişik «A» işaretli cetvelinde gösterildiği üzere 32 029 698 lira ve 92 kuruştur.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 yılı bütçe gelirleri «B» işaretli cetvelde gösterildiği üzere 197 280 361 lira ve 44 kuruştur.

MADDE 3. — Ödenekten 1947 yılında sarf olunmayan ve ilişik «A» işaretli cetvelde ayrı bir sütunda gösterilen 10 815 697 lira 63 kuruş ödenek artışı iptal edilmiştir.

MADDE 4. — 1947 yılı Tekel Genel Müdürlüğünün bilançosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan <i>Ş. Günaltay</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>N. Erim</i>
Devlet Bakanı ve Dışişleri B. V. <i>N. E. Sümer</i>	Adalet Bakanı <i>F. Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı <i>H. Çakır</i>	İçişleri Bakanı <i>E. Erişirgil</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı <i>İ. R. Aksal</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. Banguoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Ş. Adalan</i>
İko. ve Ticaret Bakanı <i>C. S. Barlas</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>K. Bayizit</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>F. Ş. Bürge</i>	Tarım Bakanı <i>C. Oral</i>
Ulaştırma Bakanı <i>K. Satır</i>	Çalışma Bakanı <i>R. Ş. Sirer</i>

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Tekel Umum Müdürlüğü 1947 bütçe yılı Hesabı Kati kanun lâyihası

MADDE 1. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı sarfiyatı ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (32 029 698) lira (92) kuruştur.

MADDE 2. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı geliri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (197 279 582) lira (37) kuruştur.

MADDE 3. — 1947 bütçe yılı içinde tahsisat haricinde sarf olunan (3 356) lira (26) kuruş mütemmim tahsisat olarak kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tahsisattan 1947 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (10 819 053) lira (89) kuruş imha edilmiştir.

MADDE 5. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1947 yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri me-murdur.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı

A - CETVELİ

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler		Giderler		Yokedilecek ödenekler		Ödenek üstü harcama	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1	Ücretler	14 339 200		13 093 925	33	1 245 274	67		
2	Tazminat	268 000		252 893	16	15 106	84		
3	4178, 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zamlar ve yardımlar	876 000		722 498	90	153 501	10		
4	Büro giderleri	626 000		553 667	17	72 332	83		
5	Basılı kâğıt ve defterler	105 000		104 388	71	611	29		
6	Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri	407 899		356 644	85	51 254	15		
7	Kira karşılığı	825 200		550 602	44	274 597	56		
8	Taşıtlar giderleri	278 080		115 229	37	162 850	63		
9	Yolluklar	620 000		452 401	62	167 598	38		
10	Giyeceler	100 000		91 511	47	8 488	53		
11	Tedavi, yol ve başka giderler	70 000		51 965	57	18 034	43		
12	Yapı, bina, satınalma, demirbaş ve tesisat işleri ile bunların onarılması	4 844 031		4 531 165	18	312 865	82		
13	4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yapılacak Fab. imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri	9 900 000		2 331 876	89	7 568 123	11		
14	Deneme arıtma ve savaş giderleri	250 000		248 850	94	1 149	06		
15	Kaçığı önleme ve kovalama giderleri	366 000		285 320	98	80 679	02		
16	Koruma ve tahsil memur hayvan yem bedelleri	200 000		0		200 000			
17	1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler	10 000		7 504	25	2 495	75		
18	Mahkeme giderleri	54 120		42 830	87	11 289	13		
19	Para taşıma giderleri	433 000		416 554	38	16 445	62		
20	İkramiye	850 000		845 666	66	4 333	40		
21	Genel Muhasebe Kanununun 48 nci maddesinin ilgilendiren giderler	65 000		51 988	20	13 011	80		
22	Kurs genel giderleri	1 500		0		1 500			
23	4489 sayılı Kanuna göre yurt dışına gönderilen stajyer giderleri	10 000				10 000			

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler		Giderler		Yokedilecek ödenekler		Ödenek üstü harcama	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
24	Öğrenci ödeneği	13 000		1 650		11 350			
25	Yabancı uzmanlar	185 000		28 589	17	156 410	83		
26	Yayım, propaganda ve sergi giderleri	200 000		160 380	22	39 619	78		
27	2921 sayılı Kanun gereğince Tekel Tekaiüt Sandığı payı	688 851		637 248	90	51 602	10		
28	4250 sayılı Kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka ödemeler	11 320		5 000		6 320			
29	Kaza Sigortası	1 250		734	40	515	60		
30	Geçen yıl borçları	40 000		38 781	89	1 218	11		
31	Eski yıllar borçları	55 000		58 356	26			3 356	26
32	1715 sayılı Kanununun 8 nci maddesi gereğince kâğıt para amortismanı	369 253		369 253					
33	İşçilere, çocuk yuvalarına, Tekel Mensupları Yardımı Cemiyetine ve Tekel İşçi Tutum ve Koruma sandıklarına yardım	507 946		375 629	63	132 316	37		
34	Hastane ve hayır kurumlarına yardım	30 000		1 859	50	28 140	50		
35	Milletlerarası kongreler her türlü giderleri	72 000		71 982	52	17	48		
	Toplam	37 672 650		26 856 952	37	10 819 053	89	3 356	26
	Nâzım: Gider	5 432 115	50	5 172 746	55	259 368	95		
	GENEL TOPLAM	48 104 765	50	32 029 698	92	11 078 422	84	3 356	26
				Gelecek yıla devir		259 368	95		
						10 819 053	89		

Tekel Genel Müdürlüğünün 1947 bütçe yılı

B - CETVELİ

B.	Gelirin çeşidi	Muhammenat		Tahsilât	
		Lira	K.	Lira	K.
1	Satış kârları	94 069 175		98 913 264	33
2	Çelişli gelirler	510 000		629 463	41
3	Para cezaları	110 000		221 389	20
4	Çeşitli hasılat	350 000		357 143	05
5	Geri alma	30 000		35 969	68
6	Tütün, içki, tuz, kibrit, çakmak taşı Savunma vergileri	85 287 107		94 021 564	85
	Toplam	180 356 282		194 178 794	52
	Nâzım gelirler				
	Hususi idare hissesi ve Hazine Tayyare Resmi	3 100 787	85	3 100 787	85
	GENEL TOPLAM	180 356 282		197 279 582	37

1 Ocak 1947 - 31 Aralık 1947

AKTİF

Hesaplar		Müfredat		Toplam	
		Lira	K.	Lira	K.
	I - Ödenmemiş döner sermaye			1 560 748.46	
	II - Sabit kıymetler			57 380 639.98	
C. 9	a) Bütçeden	49 259 720.88			
	1. Emlâk	37 846 430.99			
	2. Makinalar	7 917 438.01			
	3. Demirbaş eşya	2 044 226.24			
	4. Nakil vasıtaları	1 451 624.64			
	5. Tuzlalar arazisi	1			
C.10	b) Döner sermayeden	8 120 919.10			
	1. Emlâk	951 502.48			
	2. Demirbaş eşya	6 382 618.61			
	3. Nakil vasıtaları	521 738.05			
	4. Tuzlalar tesisatı	265 059.96			
C.11	III - Paralar			9 709 839.60	
	a) Kasa ve bankalarda	2 683 809.13			
	b) Yolda	7 026 030.47			
	IV - Paraya çevrilebilen kıymetler			155 167 410 06	
	a) Tütün	94 627 257			
C.12	1. Yaprak	78 431 195.47			
C.13	2. Mamul	16 196 061.53			
C.14	b) İspirto ve ispirotolu içkiler	21 518 301.04			
	1. Hammaddeler	7 115 945.59			
	2. Yarı mamul	6 146 559.36			
	3. Mamul	8 255 796.09			
C.15	c) Tuz	2 296 346.49			
	d) Barut	3 545 838.37			
C.16	1. Barut ve patlayıcı maddeler	1 623 050.55			
C.17	2. Fişek ve teferruatı	1 922 787.82			
C.18	e) Kahve	1 016.23			
C.19	f) Çay	4 673 161.96			
C.20	g) Kibrit	1 417 776.76			
	1. Kibrit	1 386 535.10			
	2. Çakmak	11 025.04			
	3. Çakmaktaşı	20 216.62			

Müdürlüğü

hesap deyresi bilânçosu

Hesaplar		Müfredat		PASİF	
		Lira	K.	Lira	K.
	I - Döner sermaye			105 295	175.35
	II - Sabit sermaye			42 512	896.35
	III - Yedek sermaye			2 342	777.81
	a) Sigorta ihtiyatı		2 308 797.10		
	1. 31. XII. 1946 ya kadar topla- nan prim	8 711 390.27			
	2. 31. XII. 1947 ye kadar topla- nan prim	1 803 097.10			
		10 514 487.37			
	3. 31. XII. 1946 ya kadar Hazi- neye devredilmiş olan prim	8 205 690.27			
	b) Muhtemel zarar karşılığı	33 980.71			
C.6	IV - Sabit kıymetler amortismanı			3 398 492.20	
	a) 31. XII. 1947 ye kadar bütçe sabit kıymetlerinden hesapla- nan	10 760 732.77			
	31. XII. 1946 ya kadar Hazi- neye devrolunan	9 639 725.30	1 121 007.47		
	b) 31. XII. 1947 ye kadar döner sermaye sabit kıymetlerinden toplanan		2 277 485.73		
	V - Müesseseler hesabı Mâlûl Gaziler			731 527.09	
	VI - Ödenecek senetler			51 500 000	
	VII - Alacaklı hesaplar			17 403 352.20	
C.24	a) Muhtelif alacaklılar		6 952 658.51		
	1. Döner sermayeden	5 590 198.82			
	2. Bütçeden	1 362 459.69			
	b) Müraselât		655 427.71		
C.25	c) Mütferrik		9 795 265.98		
	VIII - Nâzım hesaplar			2 519 761.92	

AKTİF

Hesaplar		Müfredat		Toplam	
		Lira	K.	Lira	K.
C.21	h) Ambalâj ve levazım	27 087	712.21		
	V - İştirakler				
	Türk Tütün Limitet			1 100	000
C. 7	VI - Hazine hesabı				
	1947 yılı irsalâtı			141 408	875
	VII - Müesseseler hesabı			2 841	418.90
	1. Hususi idareler	1 829	818.90		
	2. Hazine Tayyare Resmi	1 011	600		
	VIII - Borçlu hesaplar			26 993	196.67
C.22	a) Muhtelif borçlular	18 674	006.87		
	1. Akreditif ve mal avansları	7 742	944.14		
	2. Muhtelif diğer borçlular	10 517	215.52		
	3. Bütçe avansları	279	553.30		
	4. İhtilâstan mütevellit Me. borçları	134	293.91		
	b) Müraselât	3 316	751.84		
C.23	c) Müteferrik	5 002	437.96		
	IX - Nâzım hesaplar	2 519	761.92		
	TOPLAM			398 681	890.59

PASIF

Hesaplar	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
IX - Sâfi hâsılat			172 977 906.67	
a) Sabit sermayeye ayrılan	6 746 824.53			
b) Müesseseler hesabı	3 100 787.85			
1. Hüsusi idareler		2 067 191.90		
2. Hazine Tayyare Resmî		1 033 595.95		
c) Hazine hissesi	163 130 294.29			

TOPLAM

398 681 890.59

Müdürlüğü

resi sonu itibariyle kâr ve zarar hesabı

GELİR

	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
I - Satış kârları:			98 913 264	33
a) Tütün	59 009 081	31		
b) İspirto ve ispirotolu içkiler	22 992 337	62		
c) Tuz	5 571 515	83		
d) Barut	2 232 505	23		
e) Kahve	1 335 008	15		
f) Çay	6 729 253	73		
g) Kibrit ve çakmaktaşı	1 043 562	46		
II - Bütçe gelirleri:			95 266 309	26
a) Savunma Vergisi	94 021 564	85		
b) Çeşitli gelirler	629 463	41		
c) Çeşitli hâsılat	615 281	00		
GENEL TOPLAM			194 179 573	59

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 148

**Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânçosu ile Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkereleri ve Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğü 1948 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası
(3/123, 259, 262, 1/58)**

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilânçosu ile denetçi raporunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/262)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6-3090/85-22

5 . XI . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilânçosu ile denetçi raporu ve bu rapor üzerindeki şirket mütalâasının, 1660 sayılı Kanununun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ile denetçi raporlarının gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/259)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 85/6, 6/831

14 . III . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ile denetçi raporlarının ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanununun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil V.

E. H. Üstündağ

Tekel Genel Müdürlüğü 1948 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/123)

T. C.

Sayıştay Başkanlığı

Sayı : 346273/2055

10 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı kesin hesabına ait uygunluk bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Sayıştay Başkanı

M. Tarhan

UYGUNLUK BİLDİRİMİ

1. Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığında Sayıştay'a gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 mali yılı kesin hesabı, Sayıştay'ca incelenerek yargılanmış olan muhasip idare hesaplarıyla karşılaştırılmış ve görülen farklar bağlı cetvellerde irae ve izah edilmiştir.

2. 2514 sayılı Sayıştay Kanununun 55 nei maddesi gereğince kesin hesaba raptedilmesi lâzım-gelen ilâmların infaz derecesini gösteren cetveller, daha evvelki yıllar ve bu yıl kesin hesapları mü-nasebetiyle Tekel Genel Müdürlüğünden istenilmiş ise de alınan cevapta, bu cetvellerin 1950 yılı ke-sin hesabına bağlanabileceği bildirilmiştir.

3. Kesin hesapta gösterilen rakamların bağlı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde bulundu-rulmak suretiyle kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyleriz.

10 . XI . 1952

Sayıştay Başkanı

M. Tarhan

D. 4 Başkanı

F. Işık

Üye

R. Ögel

Üye

A. Rakım Savcı

D. 1 Başkanı

F. Eke

Üye

İ. Erenli

Üye

K. Arıçay

Üye

R. Uçkun

Üye V.

R. Örencik

D. 2 Başkanı

R. Bakuy

Üye

N. Başak

İmzada bulunamadı

Üye

F. Aktulga

Üye

A. Rıza Toksöz

Savcı

E. Arkun

D. 3 Başkanı

M. Gürün

Üye

A. Âli Hemen

Üye

F. Beşkardeş

Üye V.

H. Tuğrul

Tekel Genel Müdürlüğü 1948 mali yılı Hesabı Katı kanunu lâyihası (1/58)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/62, 6-3517

27 . IX . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı kesin hesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 20 . IX . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarisının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı bütçe gideri olan 34 944 930 lira ve 16 kuruşun bölüm ve madde itibariyle müfredatı ilişik (A) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğün 1948 yılı bütçe geliri olan 196 830 506 lira ve 54 kuruşun müfredatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukua gelen fazla ve noksanlık ayrıca bir cetvel ile de açıklanmıştır.

1948 yılı içinde sarf olunmayıp iptal olunan 11 373 704 lira 79 kuruş ödenek artığı (A) işaretli cetvelde özel sütununda gösterilmekle beraber ayrıca bir cetvel ile de açıklanmıştır.

1948 kâr ve zarar hesabı bu yıla ait bilançoda gösterilmiştir.

Divanı Muhasebat Encümeni masbataası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 1/58, 3/123, 3/262,

3/259

Karar No. 10

28 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı hesabı katısı hakkında Başvekâletin 27 . IX . 1950 tarih ve 71 - 62/6/3517 numaralı yazısıyla teklif olunan kanun lâyihası ve Başvekâletin 14.III.1953 tarih ve 85/6/6/831 numaralı yazısıyla gönderilen aynı umum müdürlüğün 1948 yılı döner sermaye muamelâtına ait blânço, kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Şirketinin bilançosu ile kâr ve zarar hesabı, murakıp raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Divanı Muhasebatın 1948 bütçe yılı mutabakat beyanna-

mesi ile birlikte, Divanı Muhasebat, Maliye Ve-kâleti ve Tekel Genel Müdürlüğü temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Mutabakat beyannamesi

1. Tahsisat :

1948 yılı Bütçe kanunu ile verilen tahsisat miktarı mutabakat beyannamesiyle hesabı katıde birbirine uygun olarak nâzım dâhil 46 562 038 lira 28 kuruştur.

2. Sarfiyat :

Mutabakat beyannamesinde nâzım dâhil sarfiyat miktarı 34 944 713 lira 01 kuruştan ibaret olduğu halde hesabı katî de 217 lira 15 kuruş fazlasıyla 34 944 930 lira 16 kuruştur.

Bu farktan 80 lira 99 kuruşun Diyarbakır içki fabrikasının tahsisat haricinde sarf edilmesi hasebiyle mahallince bütçe sarfiyatından çıkarıldığı halde merkezce bu muamelenin yapılmadığı;

136 lira 16 kuruşu ise İzmir Şarap Fabrikası Muhasıplığına mütedavil sermayeye taallûku hasebiyle bütçe sarfiyatından çıkarıldığı halde hesabı katînin tanzimi sırasında bu muamelenin yapılmadığından ileri geldiği anlaşılakla mutabakat beyannamesinde yazılı 34 944 713 lira 01 kuruş sarfiyat olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca yekûna müessir olmıyarak fasıllar arasında 2 768 lira 67 kuruş fazla ve noksanlık mevcuttur.

3. İmha edilen tahsisat :

Encümenimizce kabul edilen tahsisat ve sarfiyata göre tahsisat bakiyesi 11 617 325 lira 27 kuruştan ibaret olup bundan nâzım sarfiyata aid olup 1949 yılına devredilen 249 903 lira 33 kuruşun tenzilinden sonra kalan 11 367 421 lira 94 kuruşun imhası icabetmiş ve ekli cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

4. Varidat tahakkukatı :

Mutabakat beyannamesi ile hesabı katîde birbirine uygun olarak nâzım varidat dâhil 197 749 785 lira 13 kuruştur.

Tahsilât :

Hesabı katî ve mutabakat beyannamesinde birbirine uygun olarak 196 830 506 lira 54 kuruştur.

5. Tekel Genel Müdürlüğü 1948 yılında yaptığı nâzım fasıl hariç 194 423 404 lira 21 kuruş tahsilâta karşılık yaptığı 32 528 145 lira 06 kuruştuk sarfiyat yaptığından aradaki farkı teşkil eden 161 895 259 lira 15 kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 yılı bilânçosuyla kâr ve zarar hesabı

6. Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 yılı bilânçosuyla kâr ve zarar hesabının, 1660 sayılı Kanunun hükümleri dairesinde uzman de-

netçiler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak Umum Müdürlükçe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslah edildiği anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen işlemler hakkında denecek bir şey bulunmadığından, üzerinde durulması ve muktezasının tâyini gereken diğer işler hakkında ittihâz olunan kararlar sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

7. Uzman denetçiler raporunun 44 nci maddesinde bahis konusu edilen yakınlık tütün miktar ve harekâtının muhasebe kayıtlarında ve bilânçoya bağlanan 12 numaralı cetvellerde gösterilmesi hakkında serdedilen mütalâa ile idarece verilen cevabın, 1946 yılı raporunun müzakeresi münasebetiyle bu idarenin bünyesi hakkında Maliye Vekâletiyle Divanı Muhasebat tarafından hazırlanacak projede nazarı dikkate alınması.

8. Denetçiler raporunun 168 nci maddesinde haksız olarak alınan fazla mesai ücretlerine ait paralara 1949 ve daha sonraki seneler raporlarında da tesadüf edileceği anlaşıldığından bu husustaki kararın, cümlesine şâmil olmak üzere en son yıla ait raporun müzakeresi sırasında ittihâz edilmesi muvafık olacağı;

9. Denetçiler raporunun 169 nci maddesinde Memduh Mora'nın dış memleketlerdeki seyahati münasebetiyle sarf ettiği paralar hakkında idarece serd edilen mütalâanın aynen kabulü icabedeceği.

10. Denetçiler raporunun 172 nci maddesinde öğretmen Muallâ Erim ile Necati Çaldıran'a İzmir'de maktuan ödenmiş olan hareirahtaki usulsüzlüğün badema tekerrür etmiyeceği idarece bildirilmiş olduğuna göre bu maddede bahsolunan ödemenin kabulü lâzımgüleceği.

11. Denetçiler raporunun 173 nci maddesinde fabrikalarla iş yerlerinde istihdam edilen doktorlara verilen vizita ücretleri, kadro fevkinde memur istihdamı mahiyetini arz etmekte olduğu hakkındaki hâdiselere diğer seneler raporlarında da tesadüf edileceği anlaşıldığından 167 nci madde hakkında verilen karar gereğince bu ücretler için de memzucen bir karar ittihâzının uygun olacağı.

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1948 yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabı

12. Tekel İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarda ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerini tanıtmak gayesiyle 2359 sayılı Kanunun verdiği yetkiye istinaden kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin % 55 i Tekel İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısıyla işbu şirket muamelâtının Tekel döner sermayesinde olduğu gibi 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Vekâleti ile Divanı Muhasebat tarafından tâyin edilecek uzman denetçiler tarafından incelenmesi komisyonumuzca daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan raporla buna karşılık şirkete verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; cevapta ıslah edildiği veya mütalâaya uyulduğu bildirilenler haric olmak üzere karar ittihazını icab ettiren diğer meseleler sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

13. Limitet Şirketine ait bilanço ve kâr ve zarar hesabına göre hâsıl olan kâr miktarı tek el döner sermayesi bilançosuna dâhil edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında bu da tetmik edilmiş olmakla limitet bilançosunun tasdik için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzum görülmemiştir.

14. Denetçiler raporunun 51 ve 52 ne maddelerinde vizita ücreti namiyle tediye olunan mebalığden noksan vergi tevkifi suretiyle fazla ödenen 128,24 liranın müsebbiplerinden istirdad edilmesi.

15. Denetçiler raporunun 53 ne maddesinde Koço Oraapulas ticarethanesinden mubayaa edilmiş olan tonka bedelinden kesilmemiş olan 674,74 lira Taahhüt Vergisinin müsebbiplerine tazmin ettirilmesi.

16. Denetçiler raporunun 55 ne maddesinde bahsolunan 14 780 lira pul cezasının umumi masraflar meyanında gösterilmesi doğru olmadı-

ğından 1947 yılı raporu münasebetiyle 61 ne maddede teşkili takarrur eden tahkik heyeti tarafından bu işin de ele alınarak heyetin vereceği karara göre muamele ifası.

17. Denetçiler raporunun 58 ne maddesinde 3659 sayılı Kanunun 10 ne maddesi şümulüne giren şirket kadrolarında barem dışı müteferrik müstahdemlerden bulunduğu anlaşılan ambar memuru, daktilo ve odacılara verilen çocuk zamları hakkında şirket mütalâasının aynen kabulü.

18. Denetçiler raporunun 59 ne maddesinde şirket müdürü Hürrem Şeren, Teknik Şefi Şükrü Sıdal ve Ticaret ve Propaganda Şefi İhsan Arif Gökpinar'a ödenen yataklı vagon ücretlerinin kanuna aykırı bulunduğu anlaşıldığından birinci mevki tren ücretiyle yataklı vagon ücreti arasındaki fark olan 91,10 liranın müsebbiplerinden istirdadı.

19. Denetçiler raporunun 62 ne maddesinde şirket müdürü Hürrem Şener'le Propaganda Şefi İhsan Arif Gökpinar'ın muvakkat memuriyetle Ankara ve İzmir'de buldukları zamana ait tahakkuk ettirilen fazla mesai ücretlerinin kanunsuz tediye edildiği anlaşıldığından bu şekilde ödenen 405,98 liranın müsebbiplerinden istirdadı temenniye şayan görülmüştür.

Yukarıda arz olunan sebeplere ve kabul edilen tahsisat, sarfiyat ve tahsilâtın mutabakat beyannamesinde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmasına göre değişik olarak tanzim edilmiş bulunan kanun lâyihası Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Divanı Muhasebat E.

Reis Y. M. M.	Kâtip	
Bilecik	Yozgad	Afyon
Ş. Hasırcı	N. Kurban	G. Yiğitbaşı
Bolu	Denizli	Mardin
A. Hatı	M. Gülcügil	H. Şatana
	Tokad	
	S. Gülüt	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı Kesinhesabı
kanun tasarısı*

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı bütçe giderleri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 34 944 930 lira ve 16 kuruştur.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 yılı bütçe gelirleri (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 196 830 506 lira ve 54 kuruştur.

MADDE 3. — Ödenekden 1948 yılında sarf olunmayan ve ilişik (A) işaretli cetvelde ayrı bir sütunda gösterilen 11 373 704 lira 79 kuruş ödenek artığı iptal edilmiştir.

MADDE 4. — 1948 yılı Tekel Genel Müdürlüğünün bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Aşaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
F. L. Karaosmanoğlu	H. Özyörük
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
R. Ş. İnce	R. Nasuhioğlu
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Ayan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
A. Başman	F. Belen
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
Z. H. Velibeşe	N. R. Belger
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
N. Özsan	N. İyriboz
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
S. Kurtbek	H. Polatkan
İşletmeler Bakanı	
M. Ete	

DİVANİ MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Tekel Umum Müdürlüğü 1948 bütçe yılı Hesabı
Katî kanun lâyihası*

MADDE 1. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı sarfiyatı ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (34 944 713) lira (01) kuruştur.

MADDE 2. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı geliri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (196 830 506) lira (54) kuruştur.

MADDE 3. — Tahsisattan 1948 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve ilişik (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (11 367 421) lira (94) kuruş imha edilmiştir.

MADDE 4. — Tekel Umum Müdürlüğünün 1948 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik olunmuştur.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1948 bütçe yılı

A - CETVELİ

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler		Giderler		Yok edilecek ödenekler	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1	Ücretler	14 909 600		13 510 615	02	1 398 984	98
2	Tazminat	270 000		261 640	68	8 359	32
3	4178, 4598, 4988 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zamlar ve yardımlar	891 000		731 649	92	159 350	08
4	Büro giderleri	646 000		574 210	56	71 789	44
5	Basılı kâğıt ve defterler	105 000		102 934	42	2 065	58
6	Posta telgraf ve telefon ücret ve giderleri	480 000		337 635	44	142 364	56
7	Kira karşılığı	922 678		669 172	35	253 505	65
8	Taşıt giderleri	260 000		139 448	32	120 551	68
9	Yolluklar	620 000		397 556	68	222 443	32
10	Giyeceler	165 000		162 081	29	2 918	71
11	Tedavi yol ve başka giderleri	100 000		47 899	82	52 100	18
12	Yapı, bina, satınalmak, demirbaş, makina ve tesisat işleriyle bunların onarılmaları 5113 sayılı Kanun gereğince yaptırılacak veya satın alınacak tütün bakım ve işleme ev ve ambarlarının her çeşit giderleri	9 256 590	30	5 345 094	79	3 911 495	51
13	4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yapılacak fabrika imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri	9 900 000		6 078 637	63	3 821 362	37
14	Deneme artma ve savaş giderleri	312 000		246 493	13	65 506	87
15	Kaçacağı önleme ve kovalama giderleri	485 000		417 763	70	67 236	30
16	Koruma ve tahsil memurlarının hayvan yem ve bedelleri	101 000		77 771	45	23 228	55
17	1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler	12 000		8 715	59	3 284	41
18	Mahkeme giderleri	90 000		86 149	57	3 850	43
19	Para taşıma giderleri	440 000		404 245	87	35 754	13
20	İkramiye	850 000		815 681	95	34 318	05
21	Genel Muhasebe Kanununun 48 nei maddesini ilgilendiren giderler	92 322		87 604	97	4 717	03
22	Kurs genel giderleri	10 000		471	30	9 528	70
23	5089 sayılı Kanun gereğince şaraplık üzüm bağı yetiştireceklere yapılacak ikraz	250 000		101 522	87	148 477	13
24	Staj ve öğretim giderleri	88 000		3 288	76	84 711	24
25	Yabancı uzmanlar	235 000		64 542	13	170 457	87
26	Yayın ve propaganda ve sergi giderleri	200 000		90 466	68	109 533	32
27	2921 sayılı Kanun gereğince Tekel Te-kaüt Sandığı payı	701 245		650 072	27	51 172	73

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler		Giderler		Yok edilecek ödenekler	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
28	4250 sayılı Kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka giderler	148 000		5 794	95	142 205	05
29	Kaza sigortası	5 000		969	60	4 030	40
30	Geçen yıl borçları	182 521	70	138 354	71	44 166	99
31	Eski yıllar borçları	155 000		124 197	10	30 802	90
32	1715 sayılı Kanununun 8 nci maddesi gereğince kâğıt para amortismanı	434 610		434 610			
33	İşçilere ve çocuk yuvalarına	225 000		223 741	62	1 258	38
34	İşçi kurul ve sendikalarına	60 000		22 800		37 200	
35	Memur ve hizmetli çocukları öğrenci yurduna	110 000		110 000			
36	Çeşitli hayır kurumlarına	3 000		2 440		560	
37	Kongre giderleri	50 000		12 654	05	37 345	95
38	Uluslararası kurumlara katılma payı	10 000		9 973	13	26	87
39	Yurt dışı acenta mümessilliklerin her türlü giderleri	120 000		29 242	74	90 757	26
	Toplam	43 895 567		32 528 145	06	11 367 421	94
	Nâzım gider (5237 sayılı Kanun gereğince belediye payı ve Hazine, Tayyare Resmi)	2 666 471	28	22 416 567	95	249 903	33
	GENEL TOPLAM	46 562 038	28	34 944 713	01	11 617 325	27
				1949 yılına devir		249 903	33
						<u>11 367 421</u>	<u>94</u>

B - CETVELİ

B.	Gelirin çeşidi	Muhammenat		Tahsilât	
		Lira	K.	Lira	K.
1	Satış kârı	96 051 006		98 320 428	29
2	Çeşitli gelirler	1 336 000		625 298	80
3	Para cezaları	180 000		223 157	37
4	Çeşitli hasılat	550 000		300 636	78
5	Geri alma	30 000		65 258	83
<i>Nâzım gelirler</i>					
6	Tütün, içki, tuz, kibrit ve çakmak taşı Savunma vergileri	91 392 570		94 888 624	14
	Hususi idare hissesi ve Hazine Tayyare Resmi		0	2 407 102	33
	Toplam	189 539 576		196 830 506	54

1 Ocak 1948 - 31 Aralık 1948

AKTİF

Hesaplar		Müfredat		Toplam	
		Lira	K.	Lira	K.
	I - Ödenmemiş döner sermaye			68 675 221.17	
	II - Sabit kıymetler				
C. 9	a) Bütçeden	59 971 418.63			
	1. Emlâk	48 026 711.81			
	2. Makinalar	8 459 529.92			
	3. Demirbaş eşya	2 105 351.30			
	4. Nakil vasıtaları	1 379 824.60			
	5. Tuzlalar arazisi	1			
C.10	b) Döner sermayeden	8 703 802.54			
	1. Emlâk	957 606.84			
	2. Demirbaş eşya	6 959 397.69			
	3. Nakil vasıtaları	521 737.05			
	4. Tuzlalar tesisatı	265 059.96			
C.11	III - Paralar			12 475 176.29	
	a) Kasa ve bankalarda	6 445 570.29			
	b) Yolda	6 029 606			
	IV - Paraya çevrilebilen kıymetler			192 349 527.84	
	A) Tütün	130 629 539.50			
	a) İdare malı	105 278 516.47			
C.12	1. Yaprak	88 666 530.03			
C.13	2. Mamul	16 611 986.44			
	b) Destekleme	25 351 023.03			
	1. İdare ambarlarında	17 950 891.12			
	2. Tütün Limitet	7 400 131.91			
C.14	B) İspirto ve ispirotolu içkiler	20 169 162.47			
	1. Hammaddeler	4 971 086.14			
	2. Yarı mamul	7 599 806.82			
	3. Mamul	7 598 269.51			
C.15	C) Tuz	1 909 594.73			
	D) Barut	4 480 951.33			
C.16	1. Barut ve patlayıcı maddeler	2 427 872.75			
C.17	2. Fişek ve teferruatı	2 053 078.58			
C.18	E) Kahve			338.58	

Müdürlüğü

hesap devresi bilançosu

PASİF

Hesaplar	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
I - Döner sermaye			105 295	175.35
II - Bütçe sabit kıymetler karşılığı			48 802	158.14
III - Yedekler			2 635	296.14
a) Sigorta yedeği		2 635 396.14		
1. 31 .XII .1947 ye kadar topla- nan prim	10 514	487.37		
2. 31 .XII .1948 de toplanan prim	2 129	696.14		
3. 31 .XII .1947 ye kadar Hazi- neye devredilmiş olan prim	12 644	183.51		
		10 008		787.37
C.6 IV - Sabit kıymetler amortismanı			3 958	811.74
a) 31 .XII .1948 e kadar bütçe sabit kıymetlerinden hesapla- nan	12 041	311.55		
31 .XII .1947 ye kadar Hazi- neye devredilen	10 760	732.77	1 280	578.78
b) 31 .XII .1948 e kadar döner sermaye sabit kıymetlerinden toplanan amortisman			2 678	232.96
V - Müesseseler hesabı			203	648.54
Mâtlî Gaziler				
VI - Ödenecek senetler			85	500 000
VII - Alacaklı hesaplar			36	479 630.61
C.24 a) Muhtelif alacaklılar			7 070	086.11
1. Döner sermayeden	4 854	652.24		
2. Bütçeden	2 215	483.87		
b) Müraselât			1 502	581.73
C.25 c) Mütferrik			27 906	962.77
VIII - Nâzım hesaplar			3 208	818.51

AKTİF

Hesaplar		Müfredat		Toplam	
		Lira	K.	Lira	K.
C.19	F) Çay			4 316	187.15
C.20	G) Kibrit, çakmak ve çakmak taşı			1 133	001.26
	1. Kibrit	1 111	529.48		
	2. Çakmak		5 306.87		
	3. Çakmak taşı		16 164.91		
C.21	H) Abalâj ve levazım		29 710	702.82	
	1. İdare ambarlarında	29 688	471.90		
	2. Tütün Limitet		22 230.92		
V -	İştirakler			1 166	380.66
	1. Türk Tütün Limitet	1 100	000		
	2. İsviçre'de Tabak T. S. A.		66 380.66		
C. 7	VI - Hazine hesabı			144 630	465.61
	1948 yılı irsalâtı				
	VII - Müesseseler hesabı				
	1. Hazine Tayyare Resmi	1 098	862	2 157	199
	2. Belediyeler payı	1 058	337		
	VIII - Borçlu hesaplar			32 975	323.72
C.22	a) Muhtelif borçlular		22 400	956.74	
	1. Akreditif ve mal avansları	8 952	035.33		
	2. Muhtelif diğer borçlular	8 704	731.27		
	3. Bütçe avansları	1 204	233.11		
	4. İhtilâstan mütevellit Me. borçları		120 702.58		
	5. T. T. Lt. Ş. destekleyici Müb. avansı	3 419	254.45		
	b) Müraselât		2 327	344.10	
C.23	e) Müteferrik	8 247	022.88		
	IX - Nâzım hesaplar			3 208	818.51
TOPLAM				457 638	112.80

Hesaplar	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
IX - Sâfi hasılat			171 554	473.77
a) Sabit sermayeye ayrılan		11 169 260.49		
b) Müesseseler hesabı		2 407 102.33		
1. Hazine Tayyare Resmi	1 064 772.83			
2. Belediyeler payı	1 342 329.50			
c) Hazine hissesi		157 978 110.95		

TOPLAM

457 638 112.80

1 Ocak 1948 - 31 Aralık 1948 hesap dev

GIDER

	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
I - Bütçe giderleri			17 675 581	98
Bütçe ödeneklerinden giderler	32 528 362	21		
İndirilmesi icabeden kıymetler:	14 852 780	23		
a) İmalât ve istihsal maliyetine giren	3 683 519	74		
b) Aktife alınan sabit kıymetler bedeli	11 169 260	49		
II - Sabit kıymetler giderleri:			1 957 936	39
a) Amortisman	1 716 946	40		
b) Sigorta	240 989	99		
III - Muhtelif giderler:			3 235 412	07
			22 868 930	44
Sâfi hasılat:			171 554 473	77
Toplam			194 423 404	21

GENEL TOPLAM   **194 423 404**   **21**

Müdürlüğü

resi sonu itibariyle kâr ve zarar hesabı

GELİR

	Müfredat		Toplam	
	Lira	K.	Lira	K.
I - Satış kârları:			98 320 428	29
a) Tütün	57 849 588	74		
b) İspirto ve ispirtolu içkiler	23 671 658	77		
c) Tuz	5 983 111	45		
d) Barut	2 444 433	57		
e) Çay	7 385 342	93		
f) Kibrit ve çakmak taşı	986 292	83		
Kibrit	941 586	89		
Çakmak	1 012	68		
Çakmak taşı	43 43 693	26		
	986 292	83		
II - Bütçe giderleri:			96 102 975	92
a) Savunma Vergisi				
Tütün	69 589 981	21	94 888 624	14
İçki	12 926 825	44		
Tuz	2 350 018	77		
Kibrit	9 957 946	82		
Çakmak taşı	63 851	90		
	94 888 624	14		
b) Çeşitli resimler			625 298	80
c) Çeşitli hasılat			589 052	98
Para cezaları	223 157	37		
Muhtelif hasılat	300 636	78		
Geri alma	65 258	83		
	589 052	98		
GENEL TOPLAM			194 423 404	21

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 152

Sanayi sicili hakkında kanun lâyihası ve İktisat ve Adliye encümenleri mazbataları (1/504)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 240/2300

30 . VI . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Sanayi sicili hakkında İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 21 . VI . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Memleketimizin son yıllarda süratle gelişen iktisadi kalkınma hareketleri içinde sanayide görülen inkişaf, bu sahadaki bir boşluğu her zamandan fazla hissettirmeye başlamıştır. Bu da memleketimizde bir sanayi sicilinin bulunmamasıdır.

Şimdiye kadar müstakil bir sanayi sicili kurulmamış olduğundan sanayi müesseselerinin kuruluş ve faaliyetleri, sermayeleri, makine kapasiteleri, sarf ettikleri iptidai hammadde ve elde ettikleri mamullerin cins ve miktarları, hattâ hali faaliyette olup olmadıkları hakkında istenildiği zaman istifade edilecek ihticaca salih ve memlekete şâmil sıhhatli malûmat elde mevcut değildir.

Bu itibarla hızla gelişen sanayimizin inkişaf seyrini takibetmek ve istenilen malûmatı her zaman hazır bulundurmamak maksadiyle bir sanayi sicili tesisine şiddetle ihtiyaç ve zaruret vardır.

Bu sicil kurulduğu takdirde, sanayi politikasının müspet rakama dayanan malûmata istinadettirilmesi, memleket ihtiyacının zamanında karşılanması, alınacak himaye tedbirlerinin isabetli olması imkânları daha kuvvetle elde edilmiş olacaktır.

Bu suretle millî ekonomi ile olan yakın münasebat ve alâkası yanında umumi kalkınma ve inkişafımızda üstün bir rolü olan sanayinin bellibaşlı problemlerinin kül halinde ele alınması ve mütalâası kolaylaşacak ve yapılacak tetkik ve çalışmalar daha verimli olacaktır.

Sanayi müesseselerinin teşçilini yapmak ve onların iktisadi ve sınai faaliyetlerini yakından takibetmek, lüzumlu malûmatın toplanmasını temin etmek maksadiyle ilişik sanayi sicili kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Lâyihanın maddeleri hakkındaki mucip sebepler aşağıda sıralanmıştır.

1 nci madde : Bu madde ile «sanayi işletmesi» ve «sanayi işleri» nin tarifi yapılmış ve bu kanunun şümulüne giren diğer faaliyetler gösterilmiştir. Maddede, el ve ev sanatlarıyla küçük tamirhanelerin kanun şümulü haricinde bırakıldığı sarahatle ifade edilmiş, ancak, bu gibi sınai faaliyetlerin teşkilât, imal ve istihsal ettiği maddelerin nev'i ve miktarı bakımından lüzumu halinde kanuna tâbi kılınmaları hususu derpiş edilerek bunun için İktisat ve Ticaret Vekâletine takdir hakkı verilmiş ve bu yola gidildiği takdirde ilân lüzumu da ifade olunmuştur.

Kanunda «el ve ev sanatları» ve «küçük tamirhaneler» denmişse de bunların tarifine gidilmemiştir. El ile, tezgâh, çekiç, keser gibi basit vasıtalarla küçük dükkân ve evlerde yapılan ve ekseriyetle

bir aile halinde yaşayan insanların yardımlaşmasıyla icra olunan «el ve ev sanatları» mahiyetleri itibariyle kanunun şümulü haricinde bırakıldığı gibi, basit vasıtalarla ve ileri bir teknik bilgiye dayanmayan faaliyetlere mevzu teşkil eden küçük tamirhaneler kanunun şümulü haricinde bırakılmıştır.

2 nci madde : Bu madde, kanunun tatbikatında üç istisnayı tesbit etmektedir. Bunlar :

a) 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine tâbi yerlerden alınacak sanayi siciline lüzumlu malûmat ve senelik işletme cetvelleriyle istenilen hususların İktisat ve Ticaret Vekâletine Petrol Dairesince verileceğidir. Malûmatın Petrol Dairesince toplandığı göz önünde bulundurulurak bu hüküm sevk olunmuştur.

b) Sınai faaliyetler meyanında Millî Müdafaa Vekâletine bağlı sanayi işletmelerinin de bulunduğu, ancak bunların kuruluş maksatlarıyla faaliyetlerinin verim ve neticelerinin arz ettiği ehemmiyet nazara alınarak sanayi siciline geçirilmesi lâzımgelen malûmatın tâyini hususunda bu işletmelerin bağlı bulunduğu Millî Müdafaa Vekâleti ile müştereken yapılacak bir talimatname ile tanzimini zaruri kılmıştır. Maddenin ikinci fıkrası bu zaruretle vaz'edilmiştir.

c) Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine bağlı sanai mahiyetteki işletmelerin tefrik edilmiş muayyen bir sermayeleri olmadığından ve bunlar mütedavil sermaye ile işlediklerinden ve mevzularının da inhisara taallük etmesi itibariyle faaliyetlerinin serbest rekabet sahasına girmediği nazara alınarak sanayi siciline geçirilmesi lâzımgelen malûmatın İktisat ve Ticaret Vekâleti ile Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince önceden tesbitini teabettirmiştir. Maddenin üçüncü fıkrası da bu zaruretle tedvin edilmiştir.

3. ncü madde : Bu madde, sanayi işletmelerinin bir sanayi siciline tescili mecburiyetini vaz'etmektedir. Bu suretle maddenin birinci fıkrasıyla sicilin İktisat ve Ticaret Vekâletinde tutulacağı da ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, birinci fıkra ile tescil mecburiyetine tâbi tutulan sanayi işletmelerine bir sanayi sicil vesikası verileceği ve sanayi işletmeleri sahiplerinin bu vesikayı almak ve icabında ibraz etmek mecburiyetinde oldukları hükümlendirilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası, sanayi siciline ne gibi hususların tescil edileceğini bildirmektedir. Bu fıkroda tahdidî bir ifade kullanılmamış, tescil edilecek hususların sanayi işletmelerinin bünyelerini, ekonomik ve teknik durumlarını belirten ve işletmelerin veya şubelerinin hususiyetlerine göre bilinmesine ihtiyacolan hususları ihtiva edecek ve bunları İktisat ve Ticaret Vekâleti tesbit ve ilân evliyecektir. Sanayi işletmeleri bu malûmatı vekâletçe hazırlanan beyannameye göre yazılı olarak bildirecektir.

4 ncü madde : Bu madde, üçüncü maddede zikri geçen beyannamelerin ne suretle ve nerelerden temin edileceği ve ne zaman doldurulup idareye ne şekilde verileceği belirtilmektedir.

5 nci madde : Bu madde, tescilleri yapılmış olan sanayi işletmelerinin tescilden sonra ne gibi ahvalde hangi malûmatı vermek mecburiyetinde olduklarını hükme bağlamıştır.

6 ncü madde : Maddenin birinci fıkrası, müseccel sanayi işletmelerinin senelik faaliyetlerini muayyen şekilde ve muayyen müddette sicili tutmakla vazifeli İktisat ve Ticaret Vekâletine bildirmek mecburiyetini vaz'etmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile memleket sanayiinin yakından takibi ve bilhassa devletin sanayi politikasının yürütülmesi ve himaye tedbirlerinin zamanında ve lüzumu miktarında alınması maksatlarının tahakkuku bakımından her zaman yeni bazı malûmatın alınması zarureti düşünülerek bunları sanayi işletmelerinden istemek salâhiyeti de mezkûr vekâlete verilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası, hususi bir vaziyeti tesbit etmiştir. Bu fıkra, işletmelerin arz ettiği hususiyetler nazara alınmak suretiyle bazı işletmelerin tâbi olacağı hükümleri ihtiva etmektedir.

Maddenin son fıkrası, sanayi sicili ile takibolunan maksadın tahakkuku için işletme sahiplerine tahmil edilen mecburiyet ve mükellefiyetlerin mücbir sebeplerle ifa olunmaması halinde, bu durumda olan işletme sahiplerinin ne şekilde hareket edecekleri ve kendilerine yukarda geçen hükümlerdeki mehiller haricinde ne suretle yeni bir mühlet verileceği hakkında hüküm ihtiva etmektedir.

7 nci madde : Bu madde, münferit sanayi müesseselerine ait malûmatı rakiplerinin öğrenmemesini temin maksadiyle tedvin edilmiştir.

Sicilde mevcut malûmatın memleket sanayiinin inkişafında, sanayicilerin teşvik ve takviyesinde ve muayyen sanayi kollarında yeni teşebbüslere gireceklere muhtacoldukları umumi malûmatı vermekte kullanılacağı tabiidir.

Sanayi sicilini tutmakla vazifeli ve memleket sanayi politikasını idare etmekle mükellef İktisat ve Ticaret Vekâletinin sicilde mevcut malûmatı kullanacağı ve isteyenlere takdir hakkını kullanarak müsaade edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Yalnız vekâletler sanayi ile ilgili kanun ve karar hazırlıklarında bu sicilden istifade edecekleri de açık olarak ifade edilmiştir.

8 nci Madde : Bu madde ile, evvelki maddelerde vaz'edilmiş olan mecburiyetlerin ifasiyle mükellef hakiki şahısların kimler olduğu bildirilmiş, bu suretle mütaakıp maddelerdeki cezai müeyyidelerin tatbiki hususunda vuzuh temin edilmiştir. Maddenin son fıkrasında 9 ncu maddede zikri geçen «kimseler» in de bu maddede gösterilen şahıslar olduğu sarahatle ifade edilmiştir.

9 ncu Madde : Bu madde, kanunun cezai müeyyidesini ihtiva etmektedir. Sicil Kanunu ile takibedilen maksat ve gayenin tahakkuku bu kanunda vaz'edilmiş olan mecburiyetlere riayet ile mümkün olacaktır. Ancak istenen malûmatın verilmesinde ve verilmiş malûmatın istenilene uygun olup olmadığının tesbitinde sicili tutmakla salâhiyetli ve vazifeli kılınan vekâletin takdiri ehemmiyet arz edecektir. Bu mülâhaza ile bu suçlardan dolayı re'sen yapılacak tatbikatın bâzı ahvalde maksada aykırılık teşkil edeceği ve tatbikattan sonra İktisat ve Ticaret Vekâletinin malûmatına müracaat ve hâdise hakkında takdirî görüşünün alınması zarureti hâsıl olacağı cihetle bu kanuna göre yapılacak cezai takibat İktisat ve Ticaret Vekâletinin yazılı müracaatine bağlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrası, bu suçlarda salâhiyetli mahkemeyi tâyin etmektedir.

Son fıkrası, tekerrür halinde cezanın iki misli olarak verileceği hükmünü muhteviidir.

10 ncu madde : Bu madde, sanayi sicilinin ihtiva ettiği malûmatın âleni olmaması hususu ile ilgili bir hükmü ihtiva etmektedir. O da bu sicilin tesis ve tadilinde nazarı itibara alınan vesikaların ve senelik işletme cetvellerinin muhteviyatının memurlar tarafından ifşası halinde 9 ncu maddede suç sayılan fiiller ile aynı derecede kabul edilmiş ve aynı cezalarla tecziye esası vaz'olunmuştur.

11 nci madde : Bu madde, bu kanuna göre yapılacak takibatın İktisat ve Ticaret Vekâletinin yazılı müracaatına bağlı bulunması hükmü ile ilgilidir.

Vekâletin yazılı müracaatı üzerine yapılan takibatın veya açılmış âmme dâvasının neticesinin vekâletçe bilinmesi lâzimesini hükümlendirmiştir.

Muvakkat madde : Bu madde, kanunun meriyete vaz'ı tarihinde mevcudolan sanayi işletmelerinin faaliyette olup olmamaları ile mukayyet olmaksızın İktisat ve Ticaret Vekâletince tâyin ve ilân olunacak müddet içinde temin edecekleri beyannamelerle işletmeleri hakkında gerekli malûmatı vereceklerine dairdir.

Bu suretle kanunun meriyete girdiği tarihten evvel kurulmuş faaliyette olan ve olmıyan sanayi işletmeleri o günkü durumları ile sicile geçirileceklerdir.

Maddenin son fıkrası, gayrimelhuz vaziyetleri, mücbir sebep beyaniyle bildirilecek durumları nazarı itibara alarak işletmelere tescil olunmaları hususunda lüzumunda mütemmim mühlet verilmesi imkânını da vekâlete vermektedir.

Maddenin son fıkrası ile lâyiha kanunlaştıktan sonra istenecek malûmata ait cetvellerin ihzarı ve bastırılıp dağıtılması için bir aylık müddet konmuştur.

12 - 13 ncu maddeler : Mûtat maddeleri teşkil etmektedir.

— 4 —

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat Encümeni
Esas No: 1/504
Karar No: 3

10 . XII . 1956

Yüksek Reisliğe

Sanayi sicili hakkında kanun lâiyhası, encümenimize havale buyurulmuş olmakla, ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Esbabı mucibede etraflı bir şekilde serdedilen hususlar yerinde görüldüğünden mezkûr lâ-yihanın esası kabul edilerek maddelere geçil-miş, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 ve muvakkat madde aynen, 3 nü madde icabında kelimesin-den sonra (Vekâletin salâhiyetli memurlarına) cümlesinin ilâvesiyle, 9 neu maddede ise 200 lira (500) e, 1 000 lira (2 000) liraya yüksel-tilmek suretiyle meriyet ve yürürlük maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine gön-derilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile su-nulur.

İktisat Encümeni

Reisi		M. M.
Uşak		Zonguldağ
H. Gedik		S. Başol
Kâtip		
Kütahya	Ankara	Aydın
A. G. Bublik	A. Gedikoğlu	N. İyriboz
Giresun	İstanbul	İstanbul
T. İnanç	S. Gögen	H. Soriano
Kastamonu	Seyhan	Van
N. Ş. Nabel	E. Batumlu	H. Durmaz

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Esas No. 1/504
Karar No. 32

4 . IV . 1957

Yüksek Reisliğe

Hükümetin sevk ettiği ve İktisat Encümeni-nince müzakere ve kabul edilen Sanayi Sicil ka-nun lâiyhası, encümenimize tevdi buyurulmakla müzakere edildi.

Sanayimizin son senelerde büyük inkişaf lar kaydettiği, fakat elimizde katı rakamlar mevcut olmadı ğından bu inkişafın derecesini tesbit ve seyrini takibe imkân bulunmadığı, şimdiye ka-dar müstakil bir sanayi sicili kurulmamış oldu ğundan sanayi müesseselerinin kuruluş ve faali-yetleri, sermayeleri, makina kapasiteleri, sarf et-tikleri iptidai hammadde ve vücutte getirdikleri mamüllerin cins ve miktarlarını, hattâ faaliyette olup olmadıkları hakkında sıhhatli malûmat mevcut olmadığı, bu sebepten hızla gelişen sa-nayimizin inkişaf seyrini takibetmek ve isteni-len malûmatı her zaman hazır bulundurmak

maksadiyle hazırlanmış olan Sanayi Sicil kanun lâiyhası İktisat Encümenine mütenazır olarak encümenimizce de muvafık görülmüş ve aşağıda arz olunan mucip sebeplere dayanılarak alâkalı Hükümet mümessillerinin huzuru ile müzakere-sine geçilmiştir.

1. Hükümet tarafından hazırlanıp İktisat Encümenince cüzi bir değişiklikle kabul edilen kanun lâiyhası maddelerinin yazılışı, tatbikatta yapılacak muamelelerin sırasını takibetmediği görülmek üzere bazı maddelerin yerlerinin değiştiril-mesi,

2. Bazı maddeler kanun tekniğine uygun olarak yazılmadığından redaksiyona tâbi tutul-ması,

3. Bazı maddelerin de istenilen maksadı ifa-de etmediğinden yeniden tertibi,

4. Bâzı fıkralara lüzum görülmediğinden kanun lâyihasından çıkarılması,

5. Kanun lâyihasının muhtelif maddeleri ile tahmil olunan mükellefiyetlerin, bir ceza ile ve tek madde halinde tedvininin doğru olamayacağı mütalâa edilerek suçların derecesine göre değişik müeyyidelerin ayrı ayrı maddeler halinde hazırlanması, uygun görülmüş ve birinci madde redaksiyona tâbi tutulmuş, ikinci madde yeniden kaleme alınarak altıncı madde olmuş, üç ve dördüncü maddelerin bâzı fıkraları birleştirilerek ikinci, üçüncü maddenin bir fıkrası da müstakilen üçüncü madde olarak tedvin edilmiş, 5 ve 6 ncı maddeler redaksiyona tâbi tutularak sıraya göre 4 ve 5 ncı maddeler olmuş, yedinci madde yeniden hazırlanmış, 8 ncı madde redaksiyona tâbi tutulmuş, 9 ncü madde yeniden kaleme alınıp ve parçalanarak 9, 10, 11, 12, 13, 14 ncü maddeler meydana getirilmiş, 10 ncü madde kaldırılarak 7 ncı maddenin nihayetine bir fıkra halinde ilâve edilmiş, 11 ncı madde redaksiyona tâbi tutularak 15 ncı madde vücuda getirilmiş, muvakkat madde redaksiyona tâbi tutulmuş, 12 ncı madde 16, 13 ncü madde de 17 ncı madde olarak kaleme alınmıştır.

Adalet Encümenince hazırlanan lâyihadaki tertibe göre maddelerin izahı

Birinci madde : Sanayi işletmesi ve sanayi iş yerlerini tarif eden Hükümet teklifinin birinci maddesinin birinci fıkrasındaki (hayvan kuvveti) ibaresinin sanayiın makinalaştığı bir devirde bu kanunda yer almasının uygun olamayacağı mülâhazasıyla çıkarılmış, fıkraya daha geniş bir mâna vermek için (cihaz, tezgâh, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin) ibaresi ilâve edilmiş, (istihsal yapan) kelimesi yerine de (istihsal eden) tâbirinin konması muvafık görülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasındaki (kudret enerjisi) tâbirindeki kudret kelimesinin yine enerji mânasına geldiği mütalâa edilerek (ve sair enerji), (inşası) kelimesinin (inşaat) şeklinde yazılması kararlaştırılmış, üçüncü ve dördüncü fıkraların arasına (ancak) kelimesinin ilâvesiyle her ik fıkra birleştirilerek tek ve üçüncü fıkra olarak aynen kabul edilmesi uygun görülmüştür.

İkinci madde : Hükümet lâyihasındaki ikinci madde, bu kanuna göre malûmat vermesi icabeden müesseselerden istisnai hükümlere tâbi olanları saymaktadır.

Kanun tertip tekniğine göre bir fikrin preñsibini ifade etmeden istisnasını zikretmek ve maddeleri bu sıraya göre tertip etmek uygun olamayacağından bu istisnaya taallük eden hüküm encümenimizin hazırladığı lâyihada altıncı madde olarak yer almış ve bu husustaki fikir değişiklikleri de altıncı maddenin esbabı mucibesinde bertafsil zikrolunmuştur.

Hükümet lâyihasının üçüncü maddenin birinci fıkrası, sanayi işletmelerinin sicile kaydolunmak mecburiyetini, ikinci fıkrası, tescil edilen işletmeelrin bir sicil vesikası almaları ve bu vesikayı ibraz etmelerini, üçüncü fıkra ile de ne gibi malûmatın sanayi siciline kaydolunacağı hususlarını ihtiva etmektedir.

Dördüncü maddede ise tescil olunabilmek için müracaat olunacak makam ve müracaat yolları ifade edilmektedir.

Yukarda izah ettiğimiz Hükümet lâyihasının ikinci ve encümenimizin altıncı maddesi için mevzuubahsolan tertipsizlik hali Hükümet tasarısındaki üçüncü ve dördüncü maddeler içinde aynen vârid olduğundan bu maddelerin tertiplerinde değişiklik yapılarak üçüncü maddenin bir ve ikinci fıkraları birleştirilerek ikinci maddenin birinci fıkrası, dördüncü madde de ikinci maddenin ikinci fıkrası olarak lâyihamızda tertiplenmiş, fikir ve mâna aynen muhafaza edilmiştir.

Üçüncü madde : Hükümet tasarısı metninde üç fıkra olarak hazırlanan üçüncü maddenin birinci ve ikinci fıkraları encümenimizce ikinci maddenin birinci fıkrası haline getirildiği ikinci maddede bertafsil izah olunmuştur.

Üçüncü maddenin geriye kalan üçüncü fıkrası müstakil üçüncü madde olarak kabul ve ifade olunmuştur.

Dördüncü madde : Hükümet tasarısının beşinci maddesi sanayi siciline kaydolunmuş işletmelerin durumunda vukua gelecek değişikliğin ne gibi hal ve şartlar dâhilinde İktisat ve Ticaret Vekâletine bildirileceğinden bahs olunmaktadır. Maddenin Hükümet tasarısındaki tarzı tertibi muvafık mütalâa olunamamış, fikir ve mânaya müessir olmayacak şekilde yeniden kaleme alınarak lâyihada dördüncü maddeyi teşkil etmiştir.

Beşinci madde : Hükümet lâyihasının altıncı maddesi dört fıkra halinde tertiplenmiş olup

maddelerde yapılan yer değişikliği sebebiyle lâ-yihamızda beşinci maddeyi teşkil etmiştir.

Bu maddenin birinci fıkrası üzerinde esashi bir değişiklik yapılmayıp fıkranın başındaki (birinci maddede yazılı) ibaresi, mâna ve mef-hum itibariyle zait görülerek fıkradan çıkarılmış ve (. . . . 4 ay içinde dördüncü maddede gösterildiği veçhile . . .) ibaresi yeni metinde (. . . . 4 ay içinde ikinci maddede yazılı olduğu veçhile . . .) şeklinde değiştirilmiştir.

Sanayi sicilli tesisinden istihdaf olunan mak-sat ve netice açık bulunduğuna ve gayenin tahassulu için lüzumlu malûmatı isteme yetkisi mezkûr maddelerle Vekâlete sağlanmış bulun-masına ve bunun için hazırlanacak formül ve cetvellerde Vekâlet tarafından bizzat tertibedi-leceğine göre, alâkalı mevzular dışında da malûmat istenebileceği zehabını tevlidedecek olan bu maddedeki ikinci fıkranın tayyî münasip görül-müştür.

Hükümet lâ-yihasının altıncı maddesinin üçüncü fıkrasını teşkil eden metin, lâ-yihamızda beşinci maddenin ikinci fıkrası olarak yer al-maktadır. Bu fıkra sanayi erbabının birinci fıkraya göre vereceği senelik işletme cetvelleri-nin muhik ve mücbir sebepler dâhilinde zama-nından daha geç verme sebeplerini yani istisnala-rı zikretmektedir. Hükümet lâ-yihesindeki me-tin aynen alınmış, yalnız (. . . hususi bir ticari yıl tâyin edilen sanayi işletmeleri) tâbirinden sonra (aldıkları müsaade yazısı tarih ve nûma-rasını birinci fıkrada tâyin edilen müddet için-de Vekâlete bildirmek şartıyla) ibaresi ilâve edilmiş ve yine (senelik işletme cetvellerini) ibaresinden sonra (Maliye Vekâletince) cümlesi ilâ-ve olunmuş ve madde değişikliği hasebiyle fık-ra sonundaki (dördüncü madde) tâbiri (ikinci madde) olarak kabul edilmiştir.

Dördüncü fıkra hükümet tasarısında olduğu gibi kabul olunmuştur.

Altıncı madde : Encümenimizin hazırladığı lâ-yihanın altıncı maddesi, hükümet teklifinin ikinci maddesini teşkil etmektedir. Lâ-yihamı-zın ikinci maddesinin esbabı mucibesinde kısmen zikrolunduğu veçhile istisnaların prensipten ev-vel mevzuubahsolunması, kanun tertip ve tekni-ğine uygun düşmediğinden bu istisna fikir ve maksadı lâ-yihamızda altıncı maddede yer almış-tır.

Kanunun ruh ve maksadına göre bütün sana-yi müesseselerinin İktisat ve Ticaret Vekâletinin istediği sicile kaydolanma ve senelik işletme cet-vellerini verme prensibi encümenimizce de kabu-le şâyan görülmektedir. Millet ve memleket men-faati, bâzı müesseselerin durumunun ve işigal mevzularının kısmı mahremiyet şartları içinde olsa dahi, bu kanunun tahmil ettiği vecibelere uyararak İktisat ve Ticaret Vekâletine senelik cet-veller doldurmak ve sicile kaydolunmak suretiyle bâzı zararların tevlidedeceğini âmir bulunması hasebiyle bu istisna prensibi de encümenimizce muvafık bir noktai nazar olarak mütalâa olun-muştur.

Hükümet lâ-yihesindeki ikinci madde bu is-tisnaları ifade ederken Millî Müdafaa, Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine bağlı müesseselerle, 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine tâbi petrol imalât ve tasfiyehanelerinin ve bunlara mütefer-ri tesislerin maddeye yer almasını teevviz eylemiş ve bu tadadedilen müesseselerden gayrisinin de senelik işletme cetveli vermeye ve sanayi siciline kaydolmaya mecbur olacaklarını maddenin mef-humu muhalifi ile kabul eylemiş bulunmaktadır.

Maddenin bu tarzda yazılmış olması iki yön-den mahzurlu görülmektedir.

1. Evvelâ memleket menfaati mülâhaza-sıyla mahremiyeti icabettirecek mevcut müesse-selerin yukarda tadadedilen üç grup teşekkül-den ibaret bulunmayacağı gibi, bu üç gruba dâ-hil bütün tesislerin mutlak bir mahremiyet şart-ını ihtiva edemeyecekleri düşünülmüş, ilerde te-şekkül edecek ve mahremiyet unsurlarını nef-sinde toplıyacak tesislerin kanunun derpiş etti-ği istisnaların dışında kalacağı mütalâa olun-muştur.

2. Mahremiyet halinin zaman ve şartları-nın müessesenin bünyesindeki tegayür dolayı-sıyla değişmesi de icabedeceğinden seyyal bir mahiyet taşıyan bu halin bir kanun maddesiyle dondurulması muvafık görülmemiştir.

Her iki şıkki da münasibi gibi kıymetlendir-mek takdir ve tâyin eylemek, memleket menfa-atini de ön plânda tutarak hangi müesseselerin senelik cetvel vermek ve sanayi siciline kaydo-lunmak mükellefiyetinden istisna kılınacağı hususunun tesbiti, Devletin en salâhiyetli bir kurulu olan Vekiller Heyetine terk olunması ve müesseselerin bünyesinde husule gelecek tahav-

vüle göre yeni kararlar ittihaz edilmesi suretiyle durumlarının tâyini lâyihamızda Vekiller Heyetine tevdi edilmiş ve altıncı madde de bu tarzda tertiplenmiştir.

Vekiller Heyeti hangi müessesenin ne dereceye kadar kısmi veya tamamı bir mahremiyete tâbi tutulacağını ve bu halin ne zamana kadar devam edeceğini ve bu yönden millet ve memleket menfaatinin neyi âmir bulunduğunu elbette ki, daha iki takdir edecek ve Hükümet tasarındaki mahzurlar kendiliğinden bertaraf olunacaktır.

Yedinci madde : Hükümet lâyihasında yedinci madde iki fıkra olarak hazırlanmış olup birinci fıkrası mâna ve fikir itibariyle aynen kabul edilerek maddenin yazılışında bâzı değişiklikler yapılmış (... âleni değildir) ibaresinden sonra (ancak) kelimesi ilâve edilmiş ve (malûmat) kelimesi (malûmattan) yazılmış ve fıkranın sonundaki, (müsaadesiyle) tâbirinden sonra gelen (kullanılabilir) ibaresi kaldırılmış, (istifade edilebilir) tâbiri konulmuştur.

Hükümet lâyihasında ikinci fıkra, İktisat ve Ticaret Vekâletince tutulan sanayi sicillerinden diğer vekâletlerin de faydalanabileceğini ifade etmektedir. Maddenin birinci fıkrasında ve kanunun tümünün sebebi tedvininde Hükümetin ve icabederse Hükümetin bir cüz'ü olan İktisat ve Ticaret Vekâletinin muvafakatiyle üniversitenin veya her hangi bir teşekkülün istifadesi ve dolayısıyla memlekte bu bilgiden faydali neticeler istihsal olunması mündemiğdir. Binaenaleyh bu hususun ayrıca ikinci fıkra halinde zikrolunması zait görülmüş ve maddeden çıkarılmıştır.

Hükümet lâyihasının 10 ncu maddesi, sanayi sicillerinin tesis ve bu hususta ilgili mâkûmatın toplanmasıyla vazifeli memurların sanayi müesseselerinin mahremiyetine taallük eden bilgileri vazifelerini suüstimal ederek ifşa eylemelerini menetmektedir. Bu hüküm yedinci maddenin birinci fıkrasını tamamlayıcı mahiyette görülmüş ve bu fıkrayı takiben kanunda yer almasının münasibolacağı mülâhaza edilmiş olduğundan eski 10 ncu madde, metinde gösterildiği veçhile yeniden kaleme alınarak yedinci maddenin ikinci fıkrası haline getirilmiştir.

Sekizinci madde : Bu maddede Hükümet lâyihasında olduğu gibi sekizinci madde olarak kalmış, maddenin tarzı tahriri değiştirilmiş, istenilen malûmatın verilmemesi halinde mesuliyetin sanayi erbabından kimlere râci olacağı hususu daha adilâne ve vâzih olarak ifade edilmek istenilmiştir.

9, 10, 11 nci maddeler : Hükümet lâyihasında 9 ncu madde bu kanundaki cezai müeyyideleri nefsinde toplamış bulunmaktadır. Eskiden 4 fıkra halinde tertiplenmiş olan madde kanunun muhtelif maddelerindeki hususâtın vehamet ve suçluluk derecesini aynı derecede kabul ederek tek bir ceza ile tecziye yoluna gitmektedir. Halbuki yeni tertipte birbirinden farklı olan fiillere karşı yine farklı cezalar düşünölmüş ve yeni 9 ncu madde encümenimizce hazırlanan lâyihamın ikinci maddesindeki (sanayi siciline tescil edilmemek) ve dördüncü maddedeki (değişiklikleri bildirmemek) ve beşinci maddedeki (senelik işletme cetvellerini vermemek) gibi fiil ve hareketleri aynı mahiyette telâkki edilerek aynı ceza ile tecziye yoluna gitmiştir.

Hükümet lâyihasında 9 ncu maddenin 4 ncü fıkrası, bu kanunda yazılı suçların tekerrürü halinde cezaların iki misli verileceğini âmirdir. Encümenimiz Hükümet lâyihasındaki 9 ncu maddeyi parçalamış, suçları ehemmiyet derecesine göre muhtelif maddelere ayırmış olduğundan yeni metinde dördüncü fıkranın aynen bırakılması uygun görülmemiş, lâyihamızın 9 ncu maddesi nihayetine tekerrürü halinde hapis ve para cezalarının ikisinin birlikte verileceği hükmü ilâve edilmiş, diğer maddelerdeki cezaların tekerrürü halinde umumi hükümlere nazaran Ceza Kanunundaki müeyyidenin tatbiki uygun mütalâa edilmiştir.

10 ncu madde ise ikinci maddedeki (aldığı vesikayı salâhiyetli memurlara ibraz eylememek) fiilinin cezasını ihtiva etmektedir. Bu hal elbette ki, 9 ncu maddenin istihdaf ettiği fiillerden daha az vahîm telâkki edilmiş ve ona mütenazır olarak daha hafif ceza ile tecziye edilmesi münasibolacağı mülâhaza olunmuş ve madde ona göre tertiplenmiştir.

11 nci madde, kasten hilâfı hakikat malûmat verenlerin daha ağır bir ceza ile tecziyesini istihdaf etmektedir. Elbette ki, bu hal ge-

rek içtimai ve iktisadi neticeleri bakımından ve gerekse ceza bakımından diğer maddelerden farklı olmalıdır.

On ikinci madde : 12 nci madde ise yedinci maddede bahis konusu olan vazifeli memurlarla alâkalı cezai bir hükmü ihtiva ve ifade etmektedir.

On üçüncü madde : Bu madde, Hükümet lâ-yihasının 9 neu maddesinin ikinci fıkrasında yer almış bulunmaktadır. Eski metinden (salâhiyetli cumhuriyet müddeiumumiliğine) tâbiri çıkarılmış ve (yazı ile müracaatına bağlıdır) ifadesi (yazılı müracaatına bağlıdır) şeklinde değiştirilmiş ve maddenin bu şekilde yazılmış olması, salâhiyetli müddeiumuminin tâyininde ve müracaatın ona vüsulünde kolaylık tevli-debileceği mülâhaza olunmuştur.

On dördüncü madde : Hükümet lâ-yihasının 9 neu maddesinin üçüncü fıkrasını teşkil eden bu husus, müstakil 14 neu madde olarak tertiplenmiş ve bu kanunun tatbikatından mütevellit dâvaların sadece sulh mahkemesince rüyet edileceği hükmüne mukabil yeni metinde 9, 10, 11 nci maddelerdeki hususatin işletmenin bağlı bulunduğu mahal mahkemesine aidolduğu kabul olunmuştur. Bu suretle neticesi suça müncer olacak fiil ve hareketler işletmenin bulunduğu mahallin gayrisinde vukua gelse dahi salâhiyetli mahkeme tâyin etmiş olacak ve salâhiyet ihtilâfları bu suretle toptan halledilmiş bulunacaktır. Meselâ, hilâfı hakikat beyannameyi Ankara'da veren bir işletme sahibi bu harekâtının muhasebesini işletmesinin bulunduğu mahal mahkemesinde görecektir.

On beşinci madde : Hükümet lâ-yihasının 11 nci maddesini teşkil eden bu maddedeki mâna ve maksadına sadık kalınarak maddenin yazılış tarzı değiştirilmiştir.

Muvakkat madde : Bu kanunun meriyete girdiği tarihte mevcudolan sanayi işletmelerinin nasıl tescil edileceğini gösteren Hükümet lâ-yihastndaki muvakkat madde tertipteki değişikliğe göre madde numarası, kelime, tâbir değişiklikleri ve bir ibarenin çıkarılması ile aynen kabul edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında (neşri tarihinde) yerine kanuni tâbir olan (meriyete girdiği tarihte) ibaresinin, (âmirlerinden) kelimesinin (âmirliğinden) yazılması, (edilip) kelimesi yerine (edip) kelimesinin ilâvesi, (4) rakamının (2) yapılması, (bunlarda bulunmadığı takdirde) ibaresinin fıkradan çıkarılması uygun görülmüştür.

İkinci fıkrada devamlı olarak mehil istenmesini önlemek maksadiyle mehil kelimesinden evvel (katî) kelimesinin ilâvesi suretiyle kabulü uygun görülmüştür.

On altıncı madde : Bu kanunun meriyet tarihini gösterir, Hükümet lâ-yihastndaki 12 nci madde, vekâletin tanzim edeceği beyanname ve cetvellerin ihzarını ve sanayicilerin bildirecekleri makûmatı noksanz hazırlamalarını temin etmek maksadiyle bir aylık müddet iki aya çıkarılarak aynen alınmış ve 16 nci madde olarak ifade edilmiştir.

On yedinci madde : Kanunda yeni maddeler ilâve edildiğinden Hükümet teklifindeki 13 neu maddenin 17 nci madde olarak aynen kabulü muvafık görülmüştür.

Yukardaki esaslara göre yeniden hazırlanan kanun lâ-yihası Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere ilişikte Yüksek Reislığe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	Bu M. Muharriri
Aydın	Tokad
C. Ülkü	O. Hacıbaloğlu
Kâtip	
Kocaeli	Afyon K.
S. Dinçer	S. Koraltan
Bingöl	Burdur
N. Aras	N. Kayaalp
Çoruh	Erzurum
M. Önal	A. Eryurt
Hatay	Kars
F. Atahan	İ. Us
Konya	Yozgad
H. Aydın	M. Ataman
Zonguldak	Zonguldak
N. Kirişcioğlu	E. Sayar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sanayi sicili kanunu lâyihası

MADDE 1. — Bir maddenin vasıf, şekil, hasa veya terkiibini el emeği, hayvan kuvveti veya makine, yahut sair vasıtaların yardımı ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle devamlı ve seri halinde imâl veya istihsal yapan yerlerle madenlerin çıkarılıp işlendiği yerler «sanayi işletmesi» ve buralarda yapılan işler «sanayi işleri» sayılır.

Devamlı ve seri halinde tamirat yapan müesseselerle elektrik, kudret enerjisi istihsal eden santraller, gemi inşası gibi büyük inşaat yerleri de bu madde şumulüne girer.

El ve ev sanatları ile küçük tamirhaneler bu kanuna tâbi değildir.

Bunlardan teşkilâtı, imâl ve istihsal ettiği madde nevi ve miktarı bakımından bu kanuna tâbi olacaklar, İktisat ve Ticaret Vekâleti tâyin ve ilân edebilir.

MADDE 2. — 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine tâbi petrol imalâthane ve tasfiyehanelerine ait sanayi siciline lüzumlu malûmat ile 6 nci maddede yazılı senelik işletme cetvelleri Petrol Dairesince İktisat ve Ticaret Vekâletine verilir.

Millî Müdafaa Vekâletine bağlı işletmelerden sanayi sicili ve senelik işletme cetvelleri için hangi malûmatın isteneceği, İktisat ve Ticaret ve Millî Müdafaa vekâletlerinin müştereken hazırlayacakları bir talimatname ile tesbit edilir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğüne ait fabrika ve tesislerden istenecek malûmat, İktisat ve Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar vekâletlerince önceden müştereken tesbit edilir.

MADDE 3. — Sanayi işletmelerinin, İktisat ve Ticaret Vekâletinde tutulacak bir sanayi siciline tescil ettirilmesi mecburidir.

Her sanayi işletmesine İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından bir sanayi sicil vesikası verilir. Sanayi işletmeleri sahipleri bu vesikayı almaya ve icabında ibraz etmeye mecburdurlar.

Bu sicile, sanayi işletmelerinin kuruluş ve faaliyeti hakkında malûmat, sermaye (yerli ve yabancı sermaye ile sâbit ve mütedavil kıymetler), makine ve tesislerin cinsi, nev'i, miktarı, imal ve istihsal kudretleri gibi bunların bünyelerini, ekonomik ve teknik durumlarını belirten ve her

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Sanayi sicili kanunu lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sanayi işletmelerinin, İktisat ve Ticaret Vekâletinde tutulacak bir sanayi siciline tescil ettirilmesi mecburidir.

Her sanayi işletmesine İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından bir sanayi sicil vesikası verilir. Sanayi işletmeleri sahipleri bu vesikayı almaya ve icabında vekâletin salâhiyetli memurlarına ibraz etmeye mecburdurlar.

Bu sicile, sanayi işletmelerinin kuruluş ve faaliyeti hakkında malûmat, sermaye (yerli ve yabancı sermaye ile sâbit ve mütedavil kıymetler) makina ve tesislerin cinsi, nev'i, miktarı, imal ve istihsal kudretleri gibi bunların

Hk.

sanayi işletmesinin veya kolunun özelliklerine göre, İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit edilip ilân edilecek ve ilgililerden bir beyanname ile istenecek olan bilgiler kaydedilir.

MADDE 4. — Sanayi işletmeleri, mahallin en büyük mülkiye âmirliklerinden, bunlarda bulunmadığı takdirde İktisat ve Ticaret Vekâletinden alacakları sanayi sicil beyannamelerini, işleme başlayacakları tarihten itibaren en geç iki ay içinde doldurup mülkiye âmirlikleri vasıtasıyla veyahut doğrudan doğruya taahhütlü olarak posta vasıtasıyla vekâlete göndermeye mecburdurlar.

MADDE 5. — Sanayi siciline tescil edilen sanayi işletmeleri, aşağıda yazılı halleri, vukuundan itibaren en geç bir ay içinde yazı ile, 4 ncü maddede gösterildiği veçhile mahallî mülkiye âmirliği vasıtasıyla veya posta ile veyahut doğrudan doğruya, İktisat ve Ticaret Vekâletine bildirmeye mecburdurlar.

a) 3 ncü maddenin 3 ncü bendine istinaden verilecek beyannamelerde yazılı malûmatta bir değişiklik vukuunda,

b) İşletmenin (tamir ve temizleme gibi, sebeplerle üç aydan az bir müddetle tatil edilmesi, imalâtın değiştirilmesi, yapılan işler mevsimlik olduğu takdirde muayyen zamanlarda faaliyete geçilmesi veya faaliyetinin tatili halleri hariç) daimî veya muvakkat olarak kapatılması veyahut tekrar faaliyete geçilmesi.

MADDE 6. — Birinci maddede yazılı sanayi işletmeleri bir senelik faaliyetlerini, İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanacak nümunesine göre dolduracağı senelik işletme cetvellerinde göstermeye ve bu cetvelleri takvim senesi sonundan itibaren en geç dört ay içinde dördüncü maddede gösterildiği veçhile İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Vekâlet bu kanunda yazılı olanlardan başka bilinmesine lüzum gördüğü hususâtın bildirilmesini her zaman isteyebilir.

Yaptıkları işlerin mevsimlik olması ve bu sebeple hesaplarını takvim yılı sonunda kapatamadıklarından kendilerine Maliye Vekâletince husu-

İk. E.

bünyelerini, ekonomik ve teknik durumlarını belirten ve her sanayi işletmesinin veya kolunun özelliklerine göre, İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit edilip ilân edilecek ve ilgililerden bir beyanname ile istenecek olan bilgiler kaydedilir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hk.

si bir ticari yıl tâyin edilen sanayi işletmeleri, senelik işletme cetvellerini, kendileri için tâyin edilen hesap devresi sonundan itibaren en geç dört ay içinde ve dördüncü maddede gösterilen usule tevfikân İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Mücbir sebepleri bildirmek ve bu sebepler İktisat ve Ticaret Vekâletince kabul edilmek şartıyla dört ay içinde senelik işletme cetvellerini veremeyeceklerle mezkûr vekâletçe munzam bir müddet verilebilir.

MADDE 7. — Sanayi sicili aleni değildir. Bu kanuna göre alınmış olan malûmat İktisat ve Ticaret Vekâletince veya bu vekâletin müsaadesiyle kullanılabilir.

Vekâletler, sanayi ile ilgili kanun ve karar hazırlıklarında bu sicilden istifade ederler.

MADDE 8. —¹Bu kanunla ifası mecburi olan muameleler, sanayi işletmesi sahibi hakiki şahıs olduğu takdirde bu şahıslar ve mevcut ise işletme müdürleri, hükmi şahıs olduğu takdirde temsil salâhiyetini haiz kimseler ile mevcut ise işletme müdürleri tarafından yapılır.

9 ncu maddenin birinci fıkrasındaki «kimse-ler» tâbiri bu maddede belirtilen şahısları ifade eder.

MADDE 9. — Bu kanunun 2, 3, 4, 6 nci maddeleri ile, muvakkat maddesi hükümlerine aykırı hareket eden kimseler ile beşinci maddeye göre istenen malûmatı vermiyenler veya yanlış verenler hakkında bir aydan 6 aya kadar hafif hapis cezası veya (200) liradan (1 000) liraya kadar hafif para cezası veyahut bunların her ikisi birlikte verilebilir.

Bu maddeye göre takibat yapılması İktisat ve Ticaret Vekâletinin salâhiyetli cumhuriyet müddeiumumiliğine yazı ile müracaatına bağlıdır.

Bu husustaki âmme dâvaları sulh ceza mahkemelerince rüyet ve intacolunur.

Tekerrürü halinde bu cezalar iki misli verilir.

MADDE 10. — Sanayi sicilinin tesis ve tadilinde nazarı itibara alınan vesikaların ve senelik işletme cetvellerinin muhteviyatını ifşa eden memurlar 9 ncu madde mucibince cezalandırılırlar.

Ik. E.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunun 2, 3, 4, 6 nci maddeleri ile, muvakkat maddesi hükümlerine aykırı hareket eden kimseler ile beşinci maddeye göre istenen malûmatı vermiyenler veya yanlış verenler hakkında bir aydan altı aya kadar hafif hapis cezası veya (500) liradan (2 000) liraya kadar hafif para cezası veyahut bunların her ikisi birlikte verilebilir.

Bu maddeye göre takibat yapılması İktisat ve Ticaret Vekâletinin salâhiyetli Cumhuriyet müddeiumumiliğine yazı ile müracaatına bağlıdır.

Bu husustaki âmme dâvaları sulh ceza mahkemelerince rüyet ve intacolunur.

Tekerrürü halinde bu cezalar iki misli verilir.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ha.

MADDE 11. — Bu kanuna göre açılmış bulunan âmme dâvaları hakkında verilmiş ve kesinleşmiş olan kararların birer örneği Cumhuriyet müddeiumumiliklerince İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilir. Ve ayrı bir dosyada muhafaza edilir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşri tarihinde mevcudolan sanayi işletmeleri, faaliyette olsun veya olmasınlar İktisat ve Ticaret Vekâletince tâyin ve ilân olunacak müddet içinde mahallî mülkiye âmirlerinden veya bunlar da bulunmadığı takdirde İktisat ve Ticaret Vekâletinden temin edilip dolduracakları sanayi sicil beyannamelerini dördüncü madde mucibince İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Bu hususta mücbir sebep beyaniyle müddet isteyenlerin müracaatları tetkik ve icabında kendilerine İktisat ve Ticaret Vekâletince münasip görülen mehil verilebilir.

MADDE 12. — Bu kanun neşri tarihinden bir ay sonra meriyete girer.

MADDE 13. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

	21 . VI . 1956
Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	M. C. Bengü
Devlet Vekili ve	Devlet Vekili
Millî M. V. V.	E. Kalafat
Ş. Ergin	
Devlet Vekili	Adliye Vekili
C. Yardımcı	H. A. Göktürk
M. M. Vekili	Dahiliye Vekili ve
-----	Hariiceye V. V.
Hariiceye Vekili	E. Menderes
-----	Maliye Vekili
Maarif Vekili	N. Ökmen
A. Özel	Nafia Vekili
İktisat ve Ti. Vekili	M. Çavuşoğlu
Z. Mandalıncı	Sih. ve İç. Mu. Vekili
Güm. ve İn. Vekili	N. Körez
H. Hüsmen	Ziraat Vekili
Münakalât Vekili	E. Budakoğlu
A. Demirer	Çalışma Vekili
	M. Tarhan
	İşletmeler Vekili
	S. Ağaoğlu

Ik. E.

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Hükümetin muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Hükümetin 13 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Sanayi Sicili Kanunu

MADDE 1. — Bir maddenin vasıf, şekil, hassa veya terkihini makina, cihaz, tezgâh, alet veya diğer vasıta ve kuvvetlerin yardımı ile veya sadece el emeği ile kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle devamlı ve seri halinde imal veya istihsal eden yerlerle madenlerin çıkarılıp işlendiği yerler (Sanayi İşletmesi) ve buralarda yapılan işler (Sanayi işleri) sayılır.

Devamlı ve seri halinde tamirat yapan müesseselerle elektrik veya sair enerji istihsal eden santraller, gemi inşaatı gibi büyük inşaat yerleri de bu madde şümulüne girer.

El ve ev sanatları ile küçük tamirhaneler bu kanuna tâbi değildir. Ancak bunlardan teşkilât, imal ve istihsal ettiği madde nevi ve miktarı bakımından bu kanuna tâbi olacakları İktisat ve Ticaret Vekâleti tâyin ve ilân edebilir.

MADDE 2. — Sanayi İşletmelerinin İktisat ve Ticaret Vekâletinde tutulacak sanayi siciline kayıt ettirilmesi ve mukabilinde alınacak sanayi sicil vesikasının icabında salâhiyetli memurlara ibraz olunması mecburidir.

Yeni açılan sanayi işletmeleri, İktisat ve Ticaret Vekâleti tarafından tanzim kılınacak beyannameleri faaliyete başladıkları tarihten itibaren 3 ncü madde sarahatı dairesinde doldurup iki ay içinde İktisat ve Ticaret Vekâletine veya mahalhin en büyük mülkiye âmirine yahut taahhütlü olarak postaya vermekle mükelleftir.

MADDE 3. — Bu sicile, sanayi işletmelerinin kuruluş ve faaliyeti hakkında malûmat, sermaye (Yerli ve yabancı sermaye ile sabit ve mütedavil kıymetler), makina ve tesislerin cinsi, nev'i, miktarı, imal ve istihsal kudretleri gibi bunların bünyelerini ekonomik ve teknik durumlarını belirten ve her sanayi işletmesinin veya kolunun özelliklerine göre İktisat ve Ticaret Vekâletince tesbit edilip ilân edilecek ve ilgililerden bir beyanname ile istenecek olan bilgiler kaydedilir.

MADDE 4. — Sanayi siciline kaydedilen sanayi işletmeleri:

a) 2 ncü maddeye istinaden verilecek beyannamelerde yazılı malûmatta bir değişiklik vukuunda;

b) İşletmenin daimî veya muvakkat olarak kapatılması veya tekrar faaliyete geçmesi hallerinde;

Keyfiyeti, 2 ncü madde hükümleri dairesinde İktisat ve Ticaret Vekâletine bir ay zarfında bildirmeye mecburdurlar.

Tamir ve temizleme gibi sebeplerle üç aydan az bir müddetle çalışmanın tatil edilmesi, yapılan işler mevsimlik olduğu takdirde muayyen zamanlarda faaliyete geçilmesi veya faaliyetinin tatili halleri bu madde hükmünden harihtir.

MADDE 5. — Sanayi işletmeleri bir senelik faaliyetlerini, İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanacak nümunesine göre dolduracağı senelik işletme cetvellerinde göstermeye ve bu cetvelleri takvim senesi sonundan itibaren en geç dört ay içinde 2 ncü madde de yazılı olduğu veçhile İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Yaptıkları işlerin mevsimlik olması ve bu sebeple hesaplarını takvim yılı sonunda kapatamadıklarından kendilerine Maliye Vekâletince hususi bir ticari yıl

tâyin edilen sanayi işletmeleri, aldıkları müsaade yazısı tarih ve numarasını birinci fıkrada tâyin edilen müddet içinde vekâlete bildirmek şartı ile, senelik işletme cetvellerini, Maliye Vekâletince kendileri için tâyin edilen hesap devresi sonundan itibaren en geç dört ay içinde ve 2 nci madde de gösterilen usule tevfikân İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Mücbir sebepleri bildirmek ve bu sebepler İktisat ve Ticaret Vekâletince kabul edilmek şartı ile dört ay içinde senelik işletme cetvellerini veremeyeceklerle mezkûr Vekâletçe munzam bir müddet verilebilir.

MADDE 6. — Kuruluş maksatları ve istihallerinin mahiyeti bakımından diğer müesseselerden ayrı şekilde tescil edilmesi ve malûmat alınması zaruri görülen sınavi işletmeler, Heyeti Vekile kararı ile tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 7. — Sanayi sicili aleni değildir. Ancak bu kanuna göre alınmış olan malûmattan İktisat ve Ticaret Vekâletince veya bu Vekâletin müsaadesi ile istifade edilebilir.

Bunun dışında memurlar vazifeleri icabı vâkıf oldukları malûmatı hiçbir suretle ifşa edemezler.

MADDE 8. — Bu kanunla ifası mecburi olan muameleler sanayi işletmesi sahibi hakiki şahıs ise bunlar veya var ise işletme müdürleri, hükmi şahıs olduğu takdirde işletme müdürleri tarafından yapılır.

MADDE 9. — Bu kanun hükümlerine tevfikân sanayi işletmelerini müddetinde sanayi siciline tescil ettirmiyenler veya 2 nci maddeye tevfikân verilen beyannamelerde vukubulan değişiklikleri, kapanma ve faaliyete geçme hallerini müddetinde ilgili mercilere bildirmiyenler veya senelik işletme cetvellerini zamanında İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hafif hapis veya 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası ve tekerrürü halinde de her ikisi birlikte hükmolunur.

MADDE 10. — İktisat ve Ticaret Vekâletince verilen sanayi sicil vesikasını salâhiyetli memurlara ibraz etmiyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar hafif para cezası hükmolunur.

MADDE 11. — Bu kanuna göre istenen malûmatı hakikata aykırı olarak bildirenler hakkında üç aydan altı aya kadar hapis veya 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 12. — Bu kanuna göre sanayi işletmeleri tarafından verilen malûmatı müsaadesiz baskalarına bildiren memurlar hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve bu kadar müddet muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

MADDE 13. — Bu kanunun 9, 10 ve 11 nci maddelerine göre takibat icrası, İktisat ve Ticaret Vekâletinin yazılı müracaatına bağlıdır.

MADDE 14. — 9, 10 ve 11 nci maddelerde yazılı suçlarda salâhiyet işletmenin bağlı bulunduğu mahal mahkemesine aittir.

MADDE 15. — Bu kanuna göre açılmış âmme dâvaları hakkında kesinleşmiş olan ilâmların bir örneği dâvayı rüyet eden mahkemece İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmek üzere mahallî Cumhuriyet Müddeiumumiliğine tevdi olunur.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte mevcudolan sanayi işletmeleri faaliyette olsun veya olmasınlar İktisat ve Ticaret Vekâletince

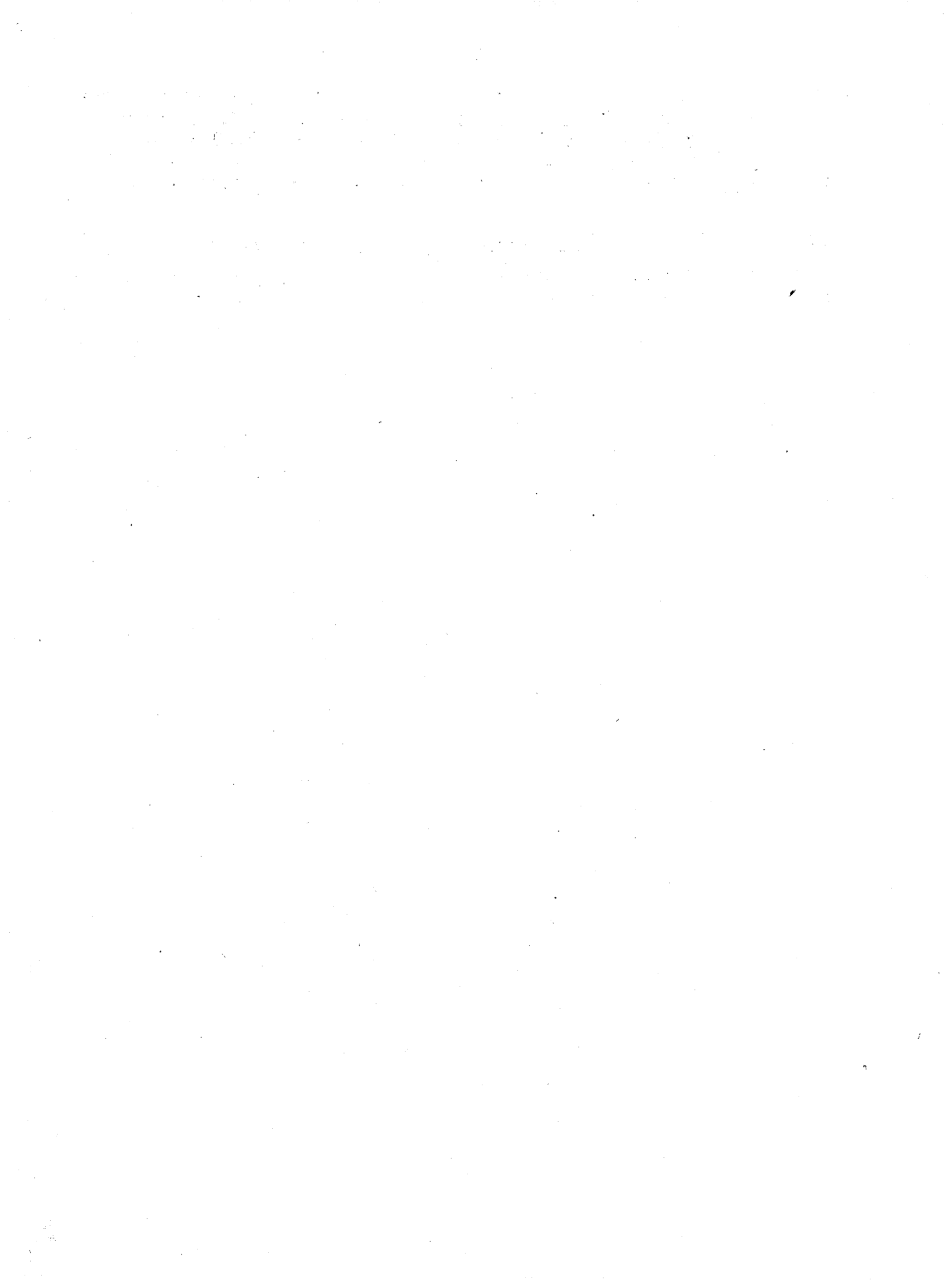
tâyin ve ilân olunacak müddet içinde mahallî mülkiye âmirlüğinden veya İktisat ve Ticaset Vekâletinden temin edip dolduracakları sanayi sicil beyannamelerini 2 nci madde mucibince İktisat ve Ticaret Vekâletine göndermeye mecburdurlar.

Bu hususta mücbir sebep beyanı ile müddet isteyenlerin müracaatleri tetkik ve icabında kendilerine İktisat ve Ticaret Vekâletince münasip görülen katî mehil verilebilir.

MADDE 16. — Bu kanun neşri tarihinden iki ay sonra meriyete girer.

MADDE 17. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur. (Hükümetin 13 ncü maddesi aynen)

Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 154

Kastamonu Mebusu Nâzım Batur ve 43 arkadaşının, Orman Kanununun muvakkat 1 nci maddesinin ilgası hakkında kanun teklifi ve Ziraat ve Adliye encümenleri mazbataları (2/444)

11. II. 1957

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin ilgası hakkındaki kanun teklifi ile esbabı mucibesi ilişik olarak sunulmuştur. Geroğinin yapılmasına emir ve müsaadelerini arz ve rica ederiz.

Kastamonu	Kastamonu	Kastamonu	Kastamonu
N. Batur	S. Çağlar	M. Kuşakçioğlu	B. Aktaş
Kastamonu	Kastamonu	Kastamonu	İzmir
H. Dura	S. Esen	A. M. Tanöver	M. A. Sebük
Zonguldak	İzmir	Afyon K.	Çoruh
H. Hilâlci	H. Ökeren	G. Yiğitbaşı	M. Bumin
Seyhan	Seyhan	Zonguldak	Aydın
M. Akçalı	S. Bari	S. Başol	Z. Uray
Ankara	Yozgad	Zonguldak	Zonguldak
S. Kurtbâk	Ö. L. Erzurumluoğlu	A. Yurdabayrak	S. Duraklı
Kocaeli	Tekirdağ	Konya	Yozgad
S. Yalım	N. Arman	A. F. Ağaoğlu	M. Ataman
Sivas	Yozgad	Samsun	Antalya
H. Yüksel	T. Alçay	H. Uzer	A. Tokuş
Afyon K.	Bitlis	Konya	Bingöl
O. Talu	S. İnan	H. Ölçmen	N. Aras
Samsun	Van	Bolu	İsparta
E. Anıt	M. Görentaş	İ. Gülez	S. Bilgiç
Uşak	Kocaeli	Trabzon	Bolu
Y. Aysel	N. Unat	P. Sanaç	S. Çonkar
Bolu	Van	Bingöl	Muş
S. Baysal	H. Kartal	S. Göker	G. Emre

ESBABI MUCİBE

Yurt ormanlarının korunması, bakımı, imar ve ihyası, yeniden orman yetiştirilmesi ve memleket orman varlığının yeter bir miktara çıkarılması, bununla beraber vatandaş ihtiyaçlarının çabuk ve kolay usullerle ve devamlı bir surette teminiyle birlikte yurdumuzda orman çoğaltma, ağaç sevgisini uyandırma ve kökleştirme bakımından da öteden beri halkın elinde bulunan küçük ölçüdeki ağaçlık sahalardan kolaylıkla menfaatlandırılmeleri ve yeniden ağaç yetiştirecek olanlara büyük kolaylıklar gösterileceği gibi krediler de temin edileceği, korudukları ve yetiştirdikleri ağaçlıkların kendilerine aid olduğuna dair büyük bir inanç sağlamak maksadiyle hükümler konmuş ve bir taraftan da orman içi köylünün bir an evvel kalkındırılması, refah ve saadete ulaştırılması için de çeşitli iş hayatı ve krediler sağlanması gibi mühim hükümleri içine alan 6831 sayılı Orman Kanunu Büyük Meclis kabul etmişti.

Bu kanunun meriyete girişinden bugüne kadar henüz beş ay, bir müddet geçmiştir. Bu müddet içinde topyekûn memlekete ve millete şâmil bir kanunun tatbikatından mütevellit mevzii aksaklıklarla yüz güldürücü bir inkişafın belirtisini ortaya koymanın daha doğrusu leh ve aleyhte bir mütalâa serd etmenin erken olduğuna kaaniiz. Ancak bu kanunun birinci ve yüz on altıncı maddelerinde vatandaşın elinde bulunan ve yüz ölçümü üç hektardan yukarı bulunmayan ağaç ve ağaççıklar-la örtülü yerlerden kolaylıkla faydalanabilmeleri için yerinde ve haklı bir hüküm konmuştur.

Bu ışık altında, vatandaşın binbir müşkülât ve meşakkatle ve emek harcıyarak uzun yıllardan beri koruduğu ve yetiştirdiği veya ecdadından intikal eden küçücük ağaçlık sahalardan âzami kolaylıkla ve süratle faydalandırılmaları icabederken bu kanunun muvakkat birinci maddesinin tatbikatı maalesef vatandaşın mağduriyetini mucibolmakta ve günden güne ıstırabını artırmakta ve büyük zorluklar tevlihetmektedir. Bu muvakkat birinci maddenin bir yerin orman sayılıp sayılmıyacağı Ziraat Vekâletince belirtilir diye bir hüküm ihtiva etmesi yüzündendir ki, kanunun meriyete girmesiyle birlikte vatandaşla orman idaresi arasında yepyeni ve her gün genişleyen ve büyük vatandaş topluluğunu alâkalandıran bir ihtilâf mevzuu doğmuştur. Vatandaş, öteden beri sahibi olduğu ve yüzölçümü üç hektardan yukarı olmayan yerlerden kestiği veya kesmek istediği ağaçlık yerler mahallî orman teşkilâtı tarafından orman sayılarak alettevali zabıt varakası yapılarak mahkemeye verilmektedir. Hâkim bu dâvayı görebilmek için muvakkat birinci maddeye uyararak dâva mevzuu olan yerin orman sayılıp sayılmadığını belirtmesi için Ziraat Vekâletinden bir müzekkere ile sormaktadır. Ziraat Vekâleti bu yazıyı cevaplandırabilmesi için Orman Umum Müdürlüğü, Orman Baş Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü ve nihayet vatandaş aleyhine zabıt varakası tutarak mahkemeye tevdi eden bölge şefinden sorulmaktadır. Bölge şefinin bidayeten ormandır diye zabıt varakası tuttuğu bir yerin pek tabîî ve haklı olarak orman değildir demesine imkân yoktur. Bu itibarla dâva mevzuu olan yer ormandır diye cevap yazmakta ve bu cevabi yazısı alâmeratibihim Ziraat Vekâletine sunulmaktadır. Ziraat Vekâleti bu yazıya müsteniden kanunun bahsettiği yetgiye dayanarak nihai ve katî karar olarak sorulan yerin orman sayıldığını mahkemeye bildirmektedir. Bu cevabı alan mahkeme başkaca bir inceleme yapmaya ve bir vesaik istemeye, şahit dinlenmeye ve mahallinde keşif yapmaya yetkili olmadığından Ziraat Vekâletinin yazısına uyararak doğrudan doğruya vatandaş aleyhine hüküm vermektedir.

Bu kanunun meriyetinden üç sene evvel mahkemeye intikal eden bir orman mevzuu muhakeme usul kanunlarına göre mahkemece bütün incelemeler yapılarak mahallindeki keşiflerde vatandaş lehine deliller tesbit edilmiş ve son karara kaldığı bir sırada bu kanunun (6831) meriyete girişi mahkemenin karar vermesine mâni teşkil ettiğinden muvakkat birinci madde gereğince Ziraat Vekâletinden sorulması yüzünden binlerce vatandaşın dâvası sürüncemede kaldığı bir vâkiadır.

Kadastrosu yapılan yerlerdeki ihtilâfın halline kadastro hâkimi bakmakta iken hükme bağlamak üzere mahallen keşfine lüzum görülen sahanın yine adı geçen muvakkat maddeye uyularak keşif işi durdurularak keyfiyet Ziraat Vekâletinden sorulmasına karar verilmiştir. Heyet aylarca alınacak cevaba intizaren faaliyetini durdurmuştur. Maalesef beş ay içinde Ziraat Vekâletinden sorulan dâva mevzuu iki binin üstündedir. Bu dâva mevzuu gün geçtikçe artmaktadır. Muvakkat birinci madde muvacesinde uzun muameleye tâbi olan bu usulü kısaltmak ve çabuklaştırmak ve âdilâne bir esasa irca etmek imkânı da yoktur.

Hal böyle olunca, tatbikatta tek taraflı bir iddia ve tetkik ve keşif neticesine göre mahkemeleri usul kanunları dışında ve yalnız hasım tarafın beyanına göre hüküm vermeye sevk eden kaydın ortadan kaldırılarak Anayasa gereğince Türk milleti adına hüküm ve karar vermeye yetkili bulunan ve Türk milletinin sonsuz itimadına mazhar olan adli müessesemizin, mevzu ne olursa olsun usul kanunlarına göre vereceği hüküm ve karara tebaiyet edilmesini Devlet hakları kadar mukaddes tuttuğumuz fert haklarının korunması bakımından bahis konusu muvakkat birinci maddenin ilgasını uygun bulmakta olduğumuzu arz ederiz.

Ziraat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ziraat Encümeni

Esas No. 2/444

Karar No. 19

28 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin ilgasına dair kanun teklifi, encümenimizde ilgili Hükümet mümessillerinin de iştirakiyle müzakere edildi.

Esbabı mucibede serd edilén sebepler tamamen vârit görülerek encümenimizce kanun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Ziraat Encümeni

Reisvekili ve M. M.

Kocaali

N. Unat

Bingöl

S. Göker

Burdur

H. Çimen

Kâtip

Uşak

H. Yılmaz

Bursa

S. Karacabey

Diyarbakır

R. Karasmanoğlu

Hatay

Ş. Sarıcalı

İzmir

M. Aldemir

Kayseri

E. Develioğlu

İmzada bulunamadı

Samsun

H. Tekay

Tokad

Y. Ulusoy

Gaziantep

S. Ünlü

İçel

Muhalifim

Y. Çukurova

İzmir

M. Balaban

Maraş

A. Kadoğlu

Seyhan

L. Sezgin

Giresun

A. N. Duyduk

İçel

H. Sinanoğlu

Kastamonu

S. Esen

Samsun

A. Eker

Seyhan

İ. Uslu

İmzada bulunamadı

Yozgad

Muhalifim

A. Ünlüsoy

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 2/444

Karar No. 33

5 . IV . 1957

Yüksek Reisliğe

6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin ilgasına dair Kastamonu Mebusu Nâzım Batur ile 43 arkadaşının vâkı kanun teklifleri, encümenimizde Hükümet mümessilleri huzurunda, Ziraat Encümeninin mazbatası da tetkik edilmek suretiyle müzakere edildi:

İlgası istenilen 6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesi, ormanların tahdit ve kadastro faaliyetinin ikmaline kadar, bir yerin orman sayılıp sayılmıyacağı hususundaki ihtilâfları hal salâhiyetini, mahkemelerden alarak, Ziraat Vekâletine bırakmış bulunmaktadır.

Bu hüküm muvacehesinde, orman dâvalarıyla ihtilâflarının dâvacısı ve tarafını teşkil eden Ziraat Vekâletini temsilen orman teşkilâtının,

kendi beyanı ile mahkemelerdeki dâvaların hükmüne bağlanmasına müessir olacağı ve hâkimin, bir tarafın iddiasını hükmüne mesnet ittihazına mecbur kalacağı açıktır.

Mahkemelerin, taraflardan birinin beyanına sadece istinaden hüküm vermeye mecbur tutulması ise, hâkimlerin iddiaları serbestçe delilleri takdir etmesi gibi, dolayısıyla isabetli bir hükme vâsıl olabilmesine mâni olduğu kadar hâkimlerin tam bir vicdani huzur içerisinde hüküm vermelerine de engel teşkil eder. Ayrıca bu şekilde verilen hükmün alâkaları tatmin etmeyeceği de açıktır.

Bu sebeplerle 4785 sayılı Kanunun 12 nci maddesi ile 1945 yılında mevzuatımızda yer alan, 6831 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesi

5 senelik tatbikatı esnasında da, birçok haksızlıklarla, şikâyetleri mucibolmuş, 3116 sayılı Orman Kanununun 5653 sayılı Kanunla bâzı maddelerinin değiştirildiği sırada kaldırılmıştır.

Beş yıllık tatbikatın ispat ettiği mahzurları aslaşılan, terk edilen sistemin her nasılsa yeniden 6831 sayılı Kanunun muvakkat birinci maddesinde yer aldığı görülmektedir.

Ziraat Vekâletine verilen bu salâhiyet zaman bakımından ormanların tahdit ve kadastrosunun ikmalıyla (kayıtlı ise de, 10,5 milyon hektardan ibaret bulunan ormanlarımızın 1938 yılından beri vâkı çalışmalarına mukabil şimdiye kadar ancak 3 837 702 hektarının tahdid edilmiş bulunması, mütebaki ormanlarımızın 25 - 30 sene zarfında bile tahdit ve kadastrosunun ikmal edilemeyeceğini, bu itibarla, hukuk sistemimize tamamen muhalif düşen hükmün daha uzun yıllar yürürlükte kalacağını göstermektedir.

Halbuki 6831 sayılı Kanunun meriyete girdiği 8.IX.1956 tarihinden bugüne kadar geçen kısa zaman zarfında, mahkemelerimizden Ziraat Vekâletine 6950 dâva intikal ettirilerek, bu 6950 dâva ile alâkalı yerlerin orman olup olmadığı görülmüş ise de, 6950 dâvadan hiçbiri hakkında, Ziraat Vekâletince mahkemelere cevap verilmemiştir.

Bu yüzden mahkemelerdeki dâvaların çoğalmasına birçok vatandaşların mahkemelere gidip gelmesine sebebiyet verildiği gibi, orman dâvalarının müstacelen rüyetini istiyen kanun vâzının arzusu ile 6831 sayılı Kanunun 83 ncu maddesine muhalif bir durum vücuda gelmiştir.

Muvakkat birinci maddenin ormanların tahribatı ve ağaç kesilmesinin önlenmesi ile bir alâkası da yoktur.

6831 sayılı Kanunun birinci maddesinde, or-

man sayılan yerlerle, sayılmıyan yerler vazih bir şekilde tesbit edildiğine göre, ihtilâf halinde, bu yerin orman olup olmadığını, ihtilâfın tarafını teşkil eden Ziraat Vekâletinin değil hâkimin keşif ve ehlivukuflar marifetiyle tesbiti mevzuubahistir. Aksi takdirde, adaletin sözünü dâvacının arzusuna tâbi tutulması gibi vatandaşları hukuki teminattan mahrum bırakan bir sistem vücuda getirilmiş olur.

Bu sebeplerle encümenimiz muvakkat birinci maddenin ilgasına dair teklifi yerinde mütalâa etmektedir.

Halen mahkemelerimizde bu yüzden bekliyen 6950 dâvanın mevcudiyeti, orman dâvalarının ise müstacel işlerden bulunması sebebiyle, kanun teklifinin Umumi Heyette takdimen ve müstacelen müzakeresine ittifakla karar verilmiştir.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	M. M.
Aydın	Çanakkale
C. Ülkü	S. Sezgin
Kâtip	
Kocaeli	Çorum
S. Dinçer	M. K. Biberoglu
Denizli	Erzurum
İ. Hadımbroglu	A. Eryurt
	İmzada bulunamadı
Eskişehir	Kırşehir
H. Sezen	İ. Us
Malatya	M. Mahmutoglu
N. Ocakcioğlu	Muğla
	N. Özsan
	İmzada bulunamadı
Samsun	Sivas
R. Ö. Gümüzoğlu	S. Ecevit
Zonguldak	Aydın
E. Sayar	N. Geveci

KASTAMONU MEBUSU NÂZİM BATUR VE 43 ARKADAŞININ TEKLİFİ

6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesinin ilgasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 6831 sayılı Orman Kanununun muvakkat birinci maddesi ilga edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yü-

rürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.